

**VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE GEMEENTE DORDRECHT -
DORDTSE DINSDAG D.D. 10 JUNI 2025**

Vergaderzaal 3

- 1. Raadswerkgroep (burger)participatie**
- 2. Agendacommissie**
- 3. Jaarverantwoording 2024 en Uitvoeringsprogramma 2025 Smart Delta Drechtsteden inzake Groeiagenda 2030 Drechtsteden – Raadsvoorstel**

Voorzitter: De heer Van der Net
Raadsgriffier: Mevrouw Bronsveld
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Mevr. Boom-Vos (VVD)
Dhr. Van Dam Timmers (CDA)
Dhr. De Gelder (ChristenUnie/SGP)
Dhr. Gorter (Op Ons Eiland)
Dhr. Katif (Beter voor Dordt)
Mevr. Lindner (Beter voor Dordt)
Dhr. Van Pelt (Forum voor Democratie)
Dhr. Roggekamp (Gewoon Dordt)
Mevr. Schnabel (Partij van de Arbeid)
Dhr. Stolk (VSP)
Dhr. Uysal (GroenLinks)
Dhr. Venderbos-Lambinon (Partij voor de Dieren)
Dhr. De Vries (VSP)

Portefeuillehouder: -

Overige aanwezigen: dhr. Huykman, dhr. Goossensen, mevr. Goutziers-Leidekker

De voorzitter: Beste commissie, welkom in ieder geval bij deze commissie. Ik moet van tevoren even aangeven dat een deel van de techniek ons in de steek laat, want er is een camera kapot. Dat betekent dat een beetje links daar niemand zijn haar goed hoeft te doen, want die komen niet in beeld. Als de heer Uysal denkt, mijn krullen zitten verkeerd, dat geeft niet, u bent niet in beeld in ieder geval. Horen doen we het wel. Het geluid is er wel, maar de camera kreeg de heer Beemer niet meer aan de slag. Wij zitten hier bij een onderwerp voor Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht, en met name de Jaarverantwoording 2024 en Uitvoeringsprogramma 2025 Smart Delta Drechtsteden, inzake Groeiagenda 2030 Drechtsteden. Ik begin eerst even met een rondje, dat we iedereen eventjes op de band hebben, ook qua stem. Dat is met name ook voor de linkerkant belangrijk. En dan begin ik gelijk maar links hier naast mij.

Mevrouw Bronsveld: Corine Bronsveld, commissiegriffier.

Mevrouw Boom-Vos: Karin Boom, Dordtse VVD.

Mevrouw Schnabel: Marije Schnabel, Partij van de Arbeid.

De heer Venderbos-Lambinon: Cees Venderbos-Lambinon, Partij voor de Dieren.

De heer Uysal: Abdullah Uysal, GroenLinks Dordrecht.

De heer De Gelder: Peter de Gelder, ChristenUnie/SGP.

De heer De Vries: André de Vries, VSP.

De heer Stolk: Leo Stolk, VSP.

De heer Katif: Jacques Katif, Beter voor Dordt.

Mevrouw Lindner: Naomi Lindner, Beter voor Dordt.

De heer Van Pelt: Dirk van Pelt, Forum voor Democratie.

De heer Roggekamp: Erik-Jan Roggekamp, Gewoon Dordt.

De heer Gorter: Wouter Gorter, Op Ons Eiland.

De heer Van Dam Timmers: Jan van Dam Timmers, CDA Dordrecht.

De heer Huykman: André Huykman, interim-manager Smart Delta.

De heer Goossensen: Hans Goossensen, ambtelijke ondersteuning.

Mevrouw Goutziers-Leidekker: Eveline Goutziers, ook ambtelijke ondersteuning.

De voorzitter: Welkom, mijn naam is John Van der Net, en ik mag deze commissie uw voorzitter zijn. Waarom zijn wij hier bij elkaar? Vanavond gaat het over de Groeiagenda, over de strategische visie voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling van de Drechtsteden. In de Jaarverantwoording 2024 staat een overzicht van de activiteiten en behaalde resultaten. Het Uitvoeringsprogramma 2025 bevat de belangrijkste activiteiten om deze visie te realiseren, in samenwerking met overheid, onderwijs en bedrijfsleven. Het Uitvoeringsprogramma 2025 van Smart Delta Drechtsteden is pas recent aan de gemeente aangeboden, terwijl het programma al van kracht is in het lopend jaar. Hoe later het voorstel door de zeven gemeenteraden wordt behandeld, hoe beperkter de ruimte voor bijsturing. Daarom bespreken wij het vanavond beeldvormend, zodat u goed geïnformeerd bent. Concreet vraagt het raadsvoorstel u om financiële besluiten en een verkenning naar een regionaal vervoersbedrijf. We beginnen vanavond met een korte presentatie, en daarna is er ruimte voor het stellen van vragen. En ik mag dan het woord geven aan de heer Goossensen en mevrouw Goutziers. Het woord is aan u.

Mevrouw Goutziers-Leidekker: Dank u wel, voorzitter. Wij nemen u mee vandaag, wat u al zegt, in een korte presentatie waarom we regionaal samenwerken en wat er het belang van Dordrecht in is, hoe we dat doen en wat de doorontwikkeling is. Want u gaf ook al aan, we zijn al lopende dit jaar. We geven een terugblik, samen met de heer Huykman wat de successen zijn van 2024 en nu lopend de activiteiten. En we geven een blik vooruit met ook de financiën en de dilemma's die daarbij horen. En we sluiten keurig af met het voorliggende raadsbesluit. Waarom werken we samen? Water verbindt ons als gemeente in de regio. Wij zitten ook in de top drie van maritieme regio's. Wonen en bedrijven van ons zijn aan het water, veel natuur, onze Daily Urban Systems, onze bedrijven, onze inwoners, die stoppen ook niet met hun activiteiten bij de grenzen van onze gemeente. En we hebben daarin samen te werken met elkaar. Maar er zijn ook een aantal trends en ontwikkelingen en specifieke uitdagingen voor ons als regio. En hierbij geef ik graag het woord aan Hans Goossensen, directeur ook op het ruimtelijk-economisch domein, om daar een paar zaken uit te lichten. En wij hadden zelf bedacht, op het moment dat er meer vragen zijn op het einde of misschien heel urgent tussendoor kunnen we ze aanstippen. Maar dan is het meer een gesprek zo meteen. Wij nemen nu even de highlights mee. Hans.

De heer Goossensen: Een paar zinnen. Wij hebben vanaf 2018 samenwerking op de zogeheten Groeiagenda, sociaaleconomisch beter in balans komen door te groeien qua aantal inwoners, qua aantal banen. Dat heeft ons eigenlijk met name gedreven in die samenwerking van de zeven Drechtsteden. Wat je nu ziet, dat er kansen zijn voor ons als maritieme regio. Industrie is ook weer voor het Rijk vreselijk belangrijk. En alles wat gerelateerd is aan defensie nog belangrijker en nog bepalender op dit moment. Daar kunnen we echt heel goed samen in op werken. Trouwens ook met gemeenten als Altena, voor Werkendam en Krimpen, bij wijze van spreken, richting Rotterdamse. Dat is ontzettend goed dat dat op de regionale schaal goed wordt opgepikt. Je ziet daarnaast, ik pak nog twee andere woorden, bij netcongestie, wij zullen op onze gebiedsontwikkelingen en onze projecten echt moeten sturen van, waar kunnen we in de tijd dat het net gewoon niet op orde is met wat slimme maatregelen toch tempo houden, bijvoorbeeld op je gebiedsontwikkeling, bijvoorbeeld op het DistriPark, en waar moet je wat vertragen? Maar de samenwerking met zo'n partij als Stedin, die kun je ontzettend goed regionaal vormgeven. Een regionale taskforce op de strategie. Hoe zorgen we nu dat we dat net zo slim mogelijk versterken en tussentijds maatwerk. Ontzettend fijn dat de regio snel zaken heeft ingericht de afgelopen jaren, om ons daarin te helpen met datgene wat we binnen Dordt willen. Laatst misschien even de arbeidsmarktaanpak. Ontzettend belangrijk dat we die ook op een regionale schaal goed hebben vormgegeven. We zijn in het begin van deze raadsperiode met banen met impact gestart. Hoe zorg je nu dat je samen met werkgevers echt kijkt naar banen met ontwikkelkansen, met verbindingen naar de verduurzaming die je in die regio wil? En het is hartstikke leuk dat bijna alle gemeenten in de Drechtsteden dat omarmd hebben, zodat je ook echt een arbeidsmarkt regionaal kunt doen. Om maar een paar punten te pakken even uit de woorden die u ziet, ze zijn ook echt te spreken over hoe de regiostructuur is ingeschoten op dingen die zich aandienden.

De voorzitter: De heer Gorter.

De heer Gorter: Misschien een hele domme vraag, maar wat is RE-domein. Domein snap ik, maar wat is RE?

Mevrouw Goutziers-Leidekker: Voorzitter, goed dat u hierom vraagt, om de verduidelijking. RE staat voor ruimtelijk-economisch domein. Dat was anders een erg lange titel. Maar u heeft helemaal gelijk, we moeten niet te veel in vakjargon praten.

De voorzitter: Ik weet uit ervaring dat dat soort afkortingen altijd tot verwarring leiden bij mensen die het niet begrijpen. Gaat u door?

Mevrouw Goutziers-Leidekker: En er staat nog iets op die sheet. En dat heeft eigenlijk ook met de volgende sheet te maken. De brede welvaart in dit gebied staat onder druk. En dat is een reden om samen te werken, want dat geldt niet alleen voor Dordrecht, dat geldt eigenlijk ook voor onze omliggende buurgemeenten. Wij zitten allen in de laatste kolom van de Brede Welvaartsindex. En daar wil je natuurlijk met elkaar echt wat aan doen.

De voorzitter: Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Dank u wel.

De voorzitter: Ik kan het ook niet lezen hoor.

Mevrouw Boom-Vos: Ik ga ervan uit dat die pijltjes onze gemeente zijn.

Mevrouw Goutziers-Leidekker: Voorzitter, dat klopt.

Mevrouw Boom-Vos: Helemaal mee eens dat u zegt, de brede welvaart moet in onze regiogemeentes wat beter. Hoe is dat de afgelopen vijf jaar geweest? Hebben we altijd in die rechterkolom gestaan?

De heer Goossensen: We hebben altijd hoog staan in onze woonaantrekkelijkheid. Als je al ons cultuuraanbod, onze voorzieningen pakt, scoren we hoog. En op de sociaaleconomische indicatoren, hoeveel baanzekerheid voelen de mensen, hoe zit het met mensen in de verdeling van hogere inkomens, meer de lage inkomens, hoeveel bijstandsmensen heb je, zoals u dit pijltje ziet, dan scoren wij bij de 50 grote gemeenten als nummer 43, 44. En dat is een redelijk constant beeld.

De voorzitter: Gaat u door.

Mevrouw Goutziers-Leidekker: Voorzitter, dank u wel. En dit is ook precies de reden waarom we samenwerken met onze buurgemeenten. En ik zeg overigens wel buurgemeenten, maar we zullen zo meteen ook nog even stilstaan dat het zeker niet alleen overheidssamenwerking is, maar ook steeds meer Triple Helix. Maar zoals Hans Goossensen net ook al aangaf, de eerste focus van de Groeiagenda lag vooral op meer woningen, extra banen, betere bereikbaarheid en nieuwe energie. In 2023 is de Groeiagenda 2030 herijkt en is doorgezet op die programma's, maar ook echt aandacht gevraagd voor een integralere benadering, met focus meer op die brede welvaart.

Dat was ook echt iets waar u als raden om vroeg. En de sturing vindt plaats met jaarlijkse Uitvoeringsprogramma's. Daar zijn wij hier voor, omdat we zeggen, dat programma 2025 willen we u kennis van laten nemen ook. En die samenwerking wordt ook regelmatig geëvalueerd en doorontwikkeld. Recentelijk zaten we hier ook bij u over het Common Eye rapport bijvoorbeeld. Maar u kunt ook breder denken dat we kijken, moet dat nog Drechtsteden breed zijn of kan dat breder. Bijvoorbeeld de Regio Deal is met Gorinchem ook opgepakt. En zoals ik net al zei, meer Triple Helix. Ik denk dat zo meteen de heren nog wat wilden zeggen.

(Er wordt een filmpje afgespeeld)

Mevrouw Goutziers-Leidekker: Deze sheet geeft aan dat we het ook echt samen doen met onze partners uit het onderwijs, uit het bedrijfsleven. Dus ook met andere instanties. Dit was even ook een voorbeeld van de Regio Deal. En we zijn ook echt als regio twee keer heel succesvol geweest. Ook goede Regio Deals binnengehaald met zeventig partners en hoge bedragen. En dat zie je, dat ook bij het Rijk aankomt. De heren geen aanvulling. Dan geef ik graag nu het woord aan André Huykman voor de successen en wat inhoudelijke bespiegelingen.

De voorzitter: Is toch fijn dat u het woord geeft.

Mevrouw Goutziers-Leidekker: Sorry.

De voorzitter: Nee, echt.

Mevrouw Goutziers-Leidekker: Via de voorzitter uiteraard.

De voorzitter: Ik maak een grapje. Gaat uw gang.

De heer Huykman: Dank. Bij de stukken zit een overzicht van wat we de afgelopen jaren met elkaar bereikt hebben. En daar zitten naast ingewikkeldheden ook echt hele mooie resultaten in. En daaronder ligt ook nog een keer de vraag van, waarom werk je samen met elkaar? Ik mocht hier in januari volgens mij, of februari, zijn om wat te vertellen over Common Eye en de ontwikkeling van de regio-opgave. In dat gesprek en in die gesprekken die ik sindsdien heb gehad, is één ding voor alle gemeenten echt heel duidelijk, we kunnen het niet alleen. Als je kijkt naar de echt grote opgaven, of het mobiliteit is of een warmtenet of de klimaatopgave, geen van de gemeenten kan dit alleen. Dat heeft te maken met financiën. Dat heeft te maken met slagkracht richting Den Haag. En dat heeft ook te maken met de personele inzet. Want je moet heel zorgvuldig zijn met de mensen die je hebt. En dan kun je beter dingen slimmer samen doen dan alleen. En hier zie je daar een aantal voorbeelden van, van mooie resultaten die we met elkaar hebben behaald. En de Regio Deals zijn daar het meest duidelijk van, ook omdat daar een heleboel geld achter heeft gezeten. Maar er zitten ook wel, en dat zit volgens mij op de volgende sheets, een aantal opgaven die we redelijk nieuw met elkaar hebben te adresseren. En een daarvan en de eerste is netcongestie. Per december vorig jaar is ook deze regio rood gekleurd en hebben we opeens bedrijfsterreinen zonder stopcontact. En dat is onbedoeld.

En als je gronden uit wil geven, heb je wel een probleem dan. En dat geldt ook voor woningbouwlocaties. Dat geldt ook zelfs al voor grotere renovaties. Op het moment dat de energie er niet meer is, stopt ook daar de ontwikkeling. En dat zien we nu. En dat is best in een rap tempo aan het doorontwikkelen. Op heel veel locaties gaat dit zijn impact hebben. En dat betekent dat je met elkaar richting Stedin, richting Rijk een verhaal moet hebben, ook echt een gezamenlijke inzet moet hebben van, hoe krijg je nog je plannen en ambities gerealiseerd op het moment dat dat stopcontact er niet meer is? Datzelfde geldt overigens, en dat is een tweede logistieke opgave of een infrastructurele opgave eigenlijk, voor de mobiliteitskwesties hier in de regio. We zien dat de congestie in een rap tempo is toegenomen. En de komende jaren, en dat is de komende tien tot twaalf jaar, hebben we te maken met werkzaamheden aan bruggen en tunnels en als pièce de résistance gaat de Brienenoord eruit. Op dat moment liggen we als Dordrecht vijf kwartier van Rotterdam af, op goede dagen. Dat doet echt iets met de bedrijven die hier zitten. En je merkt nu al dat dat impact heeft op mensen. Je ziet sommige bedrijven stoppen al met werven van personeel ver buiten de regio, omdat je dan moet gaan vertellen dat we de komende jaren veel slechter bereikbaar zijn. Dat begint al volgend jaar. Volgend jaar zomer gaat de Papendrechtsebrug eruit. En dan ook helemaal eruit. En afgelopen jaar was Rijkswaterstaat bezig om de verlichting in de tunnelbuizen te vervangen. Op dat moment zag je al dat de hele regio vastliep. Als je er een buis uithaalt, als je de Papendrechtsebrug eruit haalt en we weten dat, dan is het netwerk stuk. En dan krijg je congestie in de hele regio. Daar hebben we met elkaar echt iets belangrijks, ook namens alle bedrijven, en dat doen we ook goed samen met de bedrijven, op te lossen om te zorgen dat dit gewoon beheersbaar blijft. Als overheid kun je er nog een keer voor kiezen om weer een soort van corona-achtig thuiswerkscenario te introduceren. Als je een bedrijf hebt en je hebt vrachtwagens rijden, heb je die luxe niet. En dan heb je gewoon echt een probleem. En meer dan een decenniumlang hebben wij te maken met die werkzaamheden. Dat gaat ons kei- en keihard raken.

De voorzitter: Mevrouw Boom, een vraag.

Mevrouw Boom-Vos: Dank u wel. U schetst hier reële problemen over de netcongestie en over de mobiliteit. Wat ik hier eigenlijk nog mis, is een plan van aanpak of een zoektocht naar oplossingen. Komt die later nog in de presentatie? Ben ik te voorbarig?

De heer Huykman: Hij zit in de in de regionale werkvoorraad voor dit jaar. Dat is het uitvoeringsplan voor dit jaar. Een daarvan is een plan van aanpak, hoe gaan we om richting Rijkswaterstaat om de problemen rond de verkeerscongestie op te lossen? Netcongestie zit niet zozeer in het uitvoeringsplan nog. Dat is er eentje, volgens mij was het 5 december, is netcongestie afgekondigd. Samen met Dordrecht hebben wij de Taskforce Netcongestie opgericht, om te kijken van, hoe gaan we hiermee om richting netbeheerders en ook richting partijen die nu bezig zijn met deze problematiek, richting ook weer ondernemers? We hebben een aantal energiehubs, waarbij de energievoorziening veel regionaler gaat worden dan het landelijk systeem dat we tot voor kort hadden. Als ik nu met ondernemers praat, hebben die het allemaal over een regionaal energiesysteem.

Dat is echt iets wat in hele korte tijd veranderd is, in het besef van ondernemers en de verantwoordelijkheid die daar ook gevoeld wordt om hier een oplossing te gaan verzinnen. We zijn daar dit jaar mee bezig. En de successen komen weer in de verantwoording van volgend jaar. Maar er zitten nog een aantal hele stevige uitdagingen, zowel in Dordrecht als in de rest van de regio.

De voorzitter: Ik zie een vervolgvraag aankomen. Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Misschien dat ik te ongeduldig ben. U bent daar hard mee bezig. Wanneer krijgen wij daar een terugkoppeling van? Bijvoorbeeld, gaat u een flexanalyse doen op netcongestie? Moeten wij als gemeentes nog meer industrienetwerken regelen? Wanneer verwacht u daarmee richting de gemeente Dordrecht en andere gemeentes te komen, met het plan van aanpak?

De heer Huykman: Daar zitten verschillende sporen in en ook verschillende snelheden. Ik heb daar niet één datum voor. En we zijn gewoon gestart, omdat de urgentie zo hoog was. En ik denk na de zomer ergens zal daar gekeken worden van, de ideeën die nu achter de Taskforce Netcongestie zaten, zijn dat ideeën die werken en kunnen we hiermee doorgaan en doorpakken? En rond mobiliteit, dat speelt op dit moment al, daar zit een hele lobbystrategie achter naar alle stakeholders. Daar zijn we ook aan het kijken of we de komende tijd dat nog kunnen intensiveren. En samen met de bedrijvigheid nog, of met een aantal grote bedrijven namens onze regio ook richting Den Haag optrekken om echt de noodklok te luiden van, dit kun je een regio niet aandoen. En dat besef begint wel langzaam ook in Den Haag door te dringen.

De voorzitter: Dat is in ieder geval belangrijk. De heer Goossensen zag ik.

De heer Goossensen: Even in aanvulling, want u stelt een goede vraag. Kijk, dat ongeduld zit bij ons ook. Gelukkig is de regio ... Of gelukkig? De regio is vaak ook een partij die je faciliteert. Bijvoorbeeld voor de tweede fase van ons DistriPark hebben we echt een issue, want we hebben een gasvrij nieuw bedrijventerrein. En er is ook netcongestie. Wat gaan we doen? Dan zijn er twee opties. We kunnen de post stilleggen of we kunnen met tijdelijke maatregelen toch de bouw inzetten. Maar dan is wel de afweging van, moet je dan wat fossiel gaan gebruiken? Wij benutten de taskforce, zoals die nu functioneert, om ook goed met Stedin en andere partijen te overleggen op de opties, beste oplossing. Zo benutten we die regiostructuur. En als ik nu kijk bijvoorbeeld bij zo'n maatregel als de Papendrechtsebrug, dat is een traject wat natuurlijk geleid wordt door Rijkswaterstaat. Daar is het niet in faciliterende zin, maar meer een beetje de luis in de pels, precies een beetje zoals u net hoort van, maar het kan toch niet waar zijn dat dat ding bij wijze van spreken een jaar dicht is? Dan is met een hoop duwen en trekken, inzet van onze burgemeester, meerdere keren naar Rotterdam getogen, de conclusie dat die één keer per maand opengaat. Die regiostructuur is ook om te faciliteren en te interveniëren.

De voorzitter: De heer Van Dam Timmers is eerst. Dan de heer Gorter. En daarna ga ik verder kijken.

De heer Van Dam Timmers: Dank, voorzitter. Ook even een vraag over die mobiliteit. Want kijk, we hebben natuurlijk Smart Delta Drechtsteden en de Groeiagenda en dergelijke. Maar tegelijkertijd zijn dit ook allemaal actuele zaken. En mijn vraag een beetje zit hem in van, wanneer valt dit nu eigenlijk onder die Regionale Groeiagenda en de lobby en eigenlijk u als directeur daarvan en wanneer is dit meer iets van de lokale colleges? Want in de zin hoe er nu op gereageerd wordt, lijkt het wel een beetje van iedereen te zijn. Maar de ervaring is ook wel, als iets van iedereen is, is het van niemand.

De heer Huykman: Maar wij werken heel nauw samen. Dat maakt het in ieder geval makkelijker. We hebben rond mobiliteit gezegd, dat is een, en dat raakt de A15, A16, eigenlijk de hele infrastructuur en ook het onderliggend openbaar vervoer, dat is zo één geheel, die hoofdstructuur is een regiovraagstuk. En dan de korte en de lange termijn. De komende jaren ga je zien dat door de werkzaamheden aan de bruggen en tunnels ontstaat daar een ... Eigenlijk breng je in beeld hoe kwetsbaar deze regiostructuur is. He haalt er een brug uit. Dat levert acuut en tijdelijk een probleem op. Maar wat je ook doet, is inzichtelijk maken hoe kwetsbaar de hoofdstructuur is en dat je eigenlijk niet een deukje kunt hebben, omdat je dan meteen vastloopt als regio. Het gaat ook de komende tijd ... En dat klinkt zuur, maar hoe groter de problemen zijn, hoe urgenter ook de discussie wordt over een verbreding A15 of over Merwedelingelijn of over dergelijke investeringen. Die urgentie zal de komende tijd ook echt wel zichtbaarder worden. En onze langetermijnagenda houden we ook steeds daarachter als einddoel. Dat raakt ook je ov discussie. We zitten nu met een kwetsbaarheid rond de waterbus. Daar gaat de provincie ook financiële conclusies aan verbinden. De lijn vanuit de regio zal zijn, pas even op wat je doet op het moment dat er bruggen uitgaan en dan tegelijkertijd bezuinigen op een waterbus. Dat klinkt niet als een verstandige strategie. En een derde spoor, wat daarin ook speelt, is de verkenning die nu wordt gedaan naar maatwerk vervoer. We hebben Stroomlijn als vervoersbedrijf, wat zich richt op doelgroepenvervoer, dus jeugd en Wmo. Om te kijken of we dat kunnen combineren als een pilot met ons regio of eigenlijk ons regulier ov, om te kijken of je zo slimmere verbindingen kunt maken en effectiever materiaal en mensen kunt inzetten op dunne lijnen, om toch bussen te laten rijden. Dat is ook een traject wat nog ... Die verkenning loopt ook op dit moment. En daar zijn we nu mee bezig. Dat is de verkenning regionaal mobiliteitsbedrijf. Eigenlijk, ik zou de pilot liever de pilot noemen gericht op het doelgroepenvervoer, gecombineerd met ov. Maar als je dat gaat doen en je gaat Stroomlijn als bedrijf ... Dat zit nu bij de Sociale Dienst. En om een aantal technische governance redenen mag dat eigenlijk niet. Als je doelgroepenvervoer gaat verbreden, dan loop je tegen de grenzen aan van wat Stroomlijn zou mogen doen. Dan moet je het op een andere manier organiseren. En dan komt de discussie boven, moet je er dan een regionaal vervoersbedrijf van maken of niet?

De voorzitter: Daar komen we zo nog, denk ik, op. Want ik zag nog wat vragen die waarschijnlijk betrekking hadden op het eerdere onderwerp. De heer Gorter eerst.

De heer Gorter: Dank u wel, voorzitter. Waar wij nadrukkelijk naar gekeken hebben, we horen hier heel veel praten over ondernemers, maar wat de effecten voor deze ondernemers zijn, is natuurlijk groot, is enorm groot. De urgentie is groot. Maar als ik het plan lees, dan zie ik een Triple Helix samenwerking. Ik zie innovatietafels. Ik zie betrokkenheid bij de thema's. Ik zie een lobby. Maar ik kan nergens teruglezen dat er expliciet een relevante rol voor die ondernemers is. Met andere woorden, hebben die ondernemers na het opstellen van het rapport, voordat het definitief is, nog enige inspraak gehad? Ik zie wel betrokkenheid, maar ik zie niet dat zij echt een onderdeel van dit plan zijn. En daar maak ik mij wel erg zorgen over, want er gaat heel veel gebeuren de komende jaren in deze regio, waar ondernemers zwaar door getroffen worden.

De voorzitter: Ik ben benieuwd of die zorgen weg kunnen worden genomen, maar ik denk het nog niet helemaal. De heer Huykman.

De heer Huykman: Als ik de zorg wegneem, zou ik hem niet serieus nemen. Volgens mij is een reëel beeld even belangrijker dan al te zeer mooi weer spelen. De lijntjes met ondernemers zijn heel kort. Alles rond de werkzaamheden rond de Papendrechtsebrug, dat is nu de meest actuele, die gaat zomer volgend jaar spelen, zitten de collega's van Verkeer samen met de werkgevers Drechtsteden met de federatie met een aantal grote bedrijven aan tafel. En hebben we ook aan tafel gezeten met de maritieme sector. Want op het moment dat de brug eruit gaat, zou dat ook een aantal bedrijven direct raken die afhankelijk zijn van de doorvaartroute daar. Met al die partijen hebben we samen gezeten om het plan te maken van, hoe gaan we richting Rijkswaterstaat en hoe zorgen we dat de nadelige effecten zo klein mogelijk zijn? En met diezelfde ondernemers zitten we ook aan tafel om te kijken, hoe kunnen we de lobby richting Den Haag voor de langetermijndoelstellingen en de kortetermijndoelstellingen zo effectief mogelijk krijgen? En daar zit echt geen licht tussen op dit moment. En heel eerlijk gezegd iets eerder in het traject is die afstand tussen ondernemers en overheid te groot geweest. Die is er nu helemaal uit. Ondernemers weten op dit moment het vrijwel direct op het moment dat er een koerswijziging of nieuws te melden is dat dat gebeurt.

De voorzitter: Dat moet in ieder geval een goed iets zijn toch, mijnheer Gorter?

De heer Gorter: Een kleine vervolgvraag.

De voorzitter: Nog een vervolgvraag. Zeker.

De heer Gorter: Een korte. Ik begrijp uw antwoorden, en ik hoop ook dat het zo is, maar ik lees het niet in het Uitvoeringsprogramma.

De heer Huykman: Dat snap ik. En daar zit een bijzonderheid onder. Als je kijkt naar Smart Delta Drechtsteden en je opent de website, kom je geloof ik in de eerste alinea tegen dat we een Triple Helix samenwerking zijn. Alleen de plannen die gemaakt worden, worden echt wel door de overheden gemaakt. De raden stellen nu het uitvoeringsplan vast. Daar hebben de ondernemers geen formele rol in. In het maken van het programma in de voorbereidende rol zitten ze wel aan tafel.

Maar we hebben geen gemeenschappelijke regeling waar ook de ondernemersvereniging of de EDB lid van zijn. Dat had een stap kunnen zijn. Daarvoor is niet gekozen. We hebben een nogal informele netwerkorganisatie van zeven, en straks misschien acht gemeenten.

De voorzitter: Ik zag de heer Roggekamp.

De heer Roggekamp: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, er komt heel veel op ons af. Dat weten we ook. En ik verwacht van een bovengemeentelijke samenwerking dan ook dat er om ons heen gekeken wordt. Alleen als ik hier al de plaatjes bekijk, maar ook in de beschrijvingen, dan zie ik dat er alleen naar de provincie gekeken wordt. Heel ons ondergebied, Brabant, weet ik niet hoe het bijvoorbeeld is met netcongestie. Weet ik niet hoe het daar is met vervoer. Want het zou zomaar een uitweg kunnen zijn dat we daar ook aanhaken of doen. Stel dat Brabant helemaal groen is, dan zou daar misschien een heel mooi iets zitten. Zou er meer gekeken kunnen worden naar buiten Zuid-Holland en ook naar onze andere burens.

De voorzitter: Met name Brabant, denk ik dan. Niet met Groningen, denk ik, mijnheer Roggekamp.

De heer Roggekamp: Dat zijn denk ik niet onze burens, voorzitter.

De voorzitter: Hoe zit het eventueel met een samenwerking met onze Brabantse vrienden?

De heer Huykman: Ik denk, op dit moment zijn we best intern gericht. Dat heeft ook te maken met de doorontwikkeling en de transitieopgave die we onszelf hebben opgelegd. In dat traject ben ik ook aan het kijken van, hoe ziet onze omgeving eruit? Met welke spelers hebben we daar te maken? En dat gaat over een havenbedrijf. Dat gaat over Rotterdam. Dat gaat over een MRDH. Maar dat gaat ook over West-Brabant als buurgemeente. Maar ook een aantal gemeenten die nu aan de rand van ons gebied liggen, waar ook de gesprekken mee zijn, omdat er belangstelling is om met onze agenda, en met name met de maritieme agenda mee te doen, maar ook met de mobiliteitsagenda. Er lopen nu gesprekken met een aantal gemeenten aan de randen van ons gebied, waar duidelijk belangstelling is om structureel of op thema's samen te werken. En de naastgelegen regio's, daar moeten we ook zeker, en zeker als het gaat om de agenda's die we maken, zorgen dat die op elkaar aansluiten. Met de directeur van de MRDH heb ik vorige week nog gesproken, om ook de ruimtelijke of de economische visie die vanuit de MRDH nu geschreven is met ons te delen. En ook om te kijken van, hoe kunnen we dat op elkaar aan laten sluiten?

De voorzitter: Mijnheer Roggekamp.

De heer Roggekamp: Voorzitter, ik zou dat heel graag in het plan terug gaan zien, dat er om ons heen gekeken wordt dan, ook die kanten op, ook naar het zuiden.

De voorzitter: Die begrijp ik. Op dit moment is dit natuurlijk het plan wat er ligt uiteindelijk. Maar als ik het zo hoor, dan is in ieder geval wel de urgentie om verder te kijken aanwezig, als ik het zo mag zeggen. De heer Van Pelt.

De heer Van Pelt: Dank u wel, voorzitter. Ik heb nog even een vraag over de netcongestie. Het woord is weer eens gevallen. Ik begrijp dat wat we proberen te doen om netcongestie tegen te gaan of te voorkomen, is dat we maatregelen treffen in de sfeer van meer transformatorhuisjes bouwen in de stad, de bekabeling voor de elektriciteit verzwaren. En mijn vraag is eigenlijk, houdt de oplossing een beetje gelijke tred met het probleem? Gaan wij inderdaad voorkomen dat we in een situatie terechtkomen, doordat we die maatregelen nemen van echte energieschaarste, of gaan wij uiteindelijk in een scenario belanden van echte schaarste? Moeten we de schaarse elektriciteit dan gaan verdelen met allerlei effecten voor burgers en bedrijven?

De voorzitter: Wie?

De heer Huykman: De investeringen die we doen, gaan nog breder. Het gaat niet alleen over verzwarend van het net. Dat is een van de sporen. Daar zitten de transformatorhuisjes en de zwaardere verbindingen. Het gaat ook over de investering in een warmtenet. Ik bedoel, hoe meer aansluitingen op het warmtenet we hebben, hoe minder er op een elektriciteitsnet komen. Een derde gaat ook over duurzaamheidsmaatregelen, hoe minder energie we verbruiken, hoe kleiner de kwetsbaarheid is. Het gaat ook over slimme energiesystemen. En je ziet dat de markt daar sneller gaat dan de overheid op dit moment, in systemen die op dalmomenten of op piekmomenten juist leveren of aan het net onttrekken. Daar zit een heel scala achter. Of dat snel genoeg gaat? Nee. De regio Drechtsteden was een van de laatste regio's. Er had nog iemand de vraag gesteld, is Brabant groen? Nee, Brabant is niet groen. Drechtsteden was een van de laatste regio's waar netcongestie werd afgekondigd. Langzaam zie je in heel Nederland rood kleuren en hebben we met elkaar te maken met de grenzen van het systeem. En hoever die precies gaan reiken, weet ik niet. Maar het kan zelfs zo zijn, in ieder geval bij de Autoriteit Consument & Markt ligt volgens mij ook die opgave, wat gebeurt er als je te maken hebt met schaarste en welke functies krijgen dan voorrang? Nederland bereidt zich voor op scenario's waar we nog slecht aan gedacht hebben. En niet om de wereld nog somberder te maken, maar we krijgen een vergelijkbare discussie, en ik ga ervan uit dat die volgend jaar in het jaarplan zal staan, waarbij we deze discussie ook rond drinkwater gaan voeren met elkaar.

De heer Van Pelt: Het wordt tijd om te emigreren.

De voorzitter: Ik hoor dat de heer Goossensen ook nog wat wil toevoegen.

De heer Goossensen: Een gemeente als Amsterdam of Utrecht heeft sinds 2021 te maken met netcongestie. Sorry? Een gemeente als Amsterdam of een gemeente Utrecht heeft al sinds 2021 te maken met netcongestie. En daar speelt heel concreet precies wat u aangeeft. Er is schaarste en je moet hele lastige keuzes maken, bijvoorbeeld op het gebied van bedrijventerreinen. Maar bij wijze van spreken in de regio Utrecht zeggen ze, kunnen we die woningen nog doen of kiezen we voor die extra basisschool?

Zo extreem gaat het daar. En we hebben helemaal geen reden om aan te nemen dat we met een jaar of twee, bij wijze van spreken, niet in dezelfde situatie zouden zitten.

De voorzitter: Dat is duidelijk. Mevrouw Schnabel, ook nog een vraag.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. Mijn stem hapert een beetje. Ik hoop dat het gewoon verstaanbaar is. Fijn. Ik heb eigenlijk drie vragen. Mag ik ze alle drie tegelijkertijd stellen?

De voorzitter: Als het niet te complexe vragen zijn wel, anders zou ik ze een voor een stellen.

Mevrouw Schnabel: De eerste vraag is eigenlijk, ik kan me heel goed voorstellen, ook met wat er net verteld werd, dat er heel veel lastige keuzes te maken zijn en obstakels. Maar wanneer kunnen we echt concrete resultaten verwachten, als het gaat over meer huizen en meer banen? Dat is de eerste vraag. En de tweede vraag is, ik las in het stuk dat Zwijndrecht nee heeft gezegd tegen de begroting van 2025. Maar ik heb daarbij niet de reden kunnen lezen waarom zij nee hebben gezegd. Daar was ik heel benieuwd naar. En als derde was ik benieuwd, in het stuk of in de RIB staat, de verwachte lokale inzet wordt benoemd, maar de lokale kosten maken geen onderdeel uit van de uitvoeringsagenda. Kunnen we dat nog verwachten, of wat is daar precies de bedoeling van?

De voorzitter: Wie van de heren? Die kijken elkaar aan.

De heer Huykman: Laat ik beginnen met Zwijndrecht. Dat is ook de reden waarom dit uitvoeringsplan zo laat bij de gemeenteraden ligt, omdat daar de discussie ontstond en de gemeente Zwijndrecht zei, we hebben niet de financiële middelen om op dit moment in te kunnen stemmen met het uitvoeringsplan voor 2025. Dat is puur de financiële problematiek van de gemeente Zwijndrecht. Die moesten van de provincie een sluitende begroting opleveren. Daarin hebben ze gekeken, waar gaan we op bezuinigen? Daar stond Smart Delta bij. En we hebben geen hele heldere afspraken als het gaat over samenwerking en uittreding. Strikt juridisch zou je het misschien moeten zien als gedeeltelijke uittreding. Er ontstond een discussie van, hoe gaan we nu om met het Uitvoeringsprogramma in de begroting? Want de rest van de gemeenten waren wel akkoord. Die hadden gezegd, dit is de lijn die we met elkaar in onze eigen begrotingen hebben staan. Daar heeft de nodige vertraging in gezeten. Maar de financiële problematiek van Zwijndrecht was daarin de meest acute reden.

De voorzitter: Die had ik al verwacht, maar goed dat de vraag toch nog een keer gesteld wordt. Mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. En hebben zij naast de financiële problematiek nog meer duiding gegeven waarom dat ze uitgetreden zijn?

De heer Huykman: Die discussie loopt, heel eerlijk gezegd, nog. We zijn op dit moment, en dat is het traject Common Eye wat loopt, bezig om in beeld te brengen wat de regionale opgaven op dit moment zijn. Wat zou je moeten doen als regio de komende jaren en hoeveel kost dat? Voor de zomer wordt het rapport opgeleverd en in september de begroting voor de komende jaren. En dan probeer ik ook een meerjarenbegroting aan te leveren. Dan gaan we in hetzelfde ritme meelopen als een gemeentebegroting. En dan na september kan dat naar de gemeenteraden gaan, om met elkaar het gesprek te hebben van, is dit de begroting die we de komende jaren met elkaar zien en de onderliggende opgaven, worden die adequaat genoeg aangepakt met elkaar? Dan was er nog een derde vraag.

De voorzitter: Vandaar dat ik al zei, u mag hem nog een keer stellen.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. Eigenlijk nog twee vragen. Wanneer kunnen we de concrete resultaten verwachten, zoals meer woningen, meer banen? En dan de derde vraag was de lokale inzet.

De heer Huykman: Meer woningen, dat is goed dat u dat zegt. We zijn ook aan het kijken, wat is de regionale opgave als het gaat over woningen? En we hebben met elkaar in onherroepelijke bestemmings- en omgevingsplannen op dit moment negenduizend woningen staan. Die zouden we, bij wijze van spreken, morgen kunnen bouwen. Als je een hei-installatie vindt, mag je bouwen als het plan onherroepelijk is. Maar van die negenduizend bouwen we op dit moment maar een heel klein deel. Onze woningbouwproductie als regio staan we onder in Zuid-Holland. Daar ligt een vraag tussen, hoe kan het dat we best veel plannen hebben en zo weinig productie halen met elkaar? Daar komt ook een advies bij, hoe daarmee om te gaan? En dan hebben we met elkaar in de regio en later ook in de verschillende gemeenteraden het gesprek van, het voorstel wat daar nu bij zit, geeft dat voldoende vertrouwen in dat onze woningbouwproductie omhooggaat? Want plannen maken is leuk, maar mensen gaan het pas merken als je de sleutel overhandigd krijgt. En tot die tijd is het, een geplande woning is ook geen woning. Die discussie zullen we echt volgend jaar moeten voeren. En ik denk dat er iets anders moet gebeuren dan we tot nu toe hebben gedaan. En we hebben een bouwtafel en een versnellingstafel, waarin we in algemene zin kijken met bouwers, ontwikkelaars en onderwijsinstellingen hoe je je productie kunt versnellen. Ik denk dat het nodig is om ook op projectniveau te kijken van, hoe kan het dat dit project niet van de grond komt? Daar zit een stap achter. En de gemeentelijke inzet die nodig is, ook dat is een discussie die we zien in het hele traject wat op dit moment doorlopen wordt. Op een aantal plekken is de capaciteit zo dun en zo kwetsbaar dat we ook daar een gesprek moeten voeren van, kunnen we met de mensen die er nu zijn nog deze samenwerking bolwerken met elkaar of moet je op een andere manier instappen? Bij energie zie je dat bijvoorbeeld, dat de regio al ook in de uitvoering meer taken overneemt van een gemeente. Bij andere domeinen, zoals wonen, geldt dat niet. Maar daar kan ook de vraag zijn, hebben we daar nog iets anders nodig? En je ziet een aantal functies, ik noem dat altijd de rode lijst, dat zijn een soort bedreigde diersoorten. Daar zitten verkeerskundigen, daar zitten planeconomen. Die lijst groeit steeds verder.

En daar zie je dat de hele regio het lastig heeft om de mensen te leveren die nodig zijn om deze productie te halen. En daar lopen we echt tegen de grens aan.

De voorzitter: Personeelstekort is niet nieuw, volgens mij, eigenlijk. Ik kijk naar de heer Gorter, want die had ook nog een vraag hierover. En dan de heer Katif. En dan stel ik voor dat we nog naar de volgende slide even over gaan. De heer Gorter.

De heer Gorter: Dank u wel, voorzitter. Ik wil het toch een klein beetje opnemen voor de gemeente Zwijndrecht. En sommigen snappen misschien ook wel waarom. De definitieve agendering voor besluitvorming was ook pas klaar op 12 december 2024. Dat mag toch ook wel geconcludeerd worden dat dat rijkelijk laat is voor een Uitvoeringsprogramma 2025. Dat wil ik een beetje ook opnemen voor de gemeente Zwijndrecht. Als ik uw verhaal hoor, betekent dan dat de gemeente Zwijndrecht helemaal niks meer gaat bijdragen? En wat betekent dat dan voor het Uitvoeringsprogramma? Betekent dat dan dat u de gemeente Zwijndrecht uit uw programma knipt? Twee vragen.

De voorzitter: Gaan we Zwijndrecht eruit knippen? Dat is de vraag, volgens mij.

De heer Gorter: Twee, de eerste gaan zij daadwerkelijk niks bijdragen aan euro's? En dan pas knippen. Dat is de goede volgorde, als het zo is.

De heer Huykman: Het is twee keer nee. En de eerste constatering is ook terecht. En dat had te maken met het transitieplan. In eerste instantie is de afspraak gemaakt, zullen we de huidige begroting doortrekken en geen nieuw uitvoeringsplan gaan maken? Die discussie heeft best lang gelopen. Uiteindelijk is gezegd, we maken toch een uitvoeringsplan. En daarmee is die laat aangeleverd. Terecht. En het was ook niet mijn bedoeling om Zwijndrecht in het hoekje te zetten. Dat helemaal niet. Ik snap de financiële problematiek daar. Zwijndrecht blijft overigens participeren. Ze hebben alleen aangegeven, we hebben niet het geld voor het gehele bedrag. Ze hebben nu voor een kleiner deel meebetaald. Ik gaf eerder al aan, Smart Delta is een beetje een informele samenwerkingsvorm, een netwerkorganisatie. Er zijn geen hele harde afspraken over, hoe ga je om met een gemeente die niet meer het gehele bedrag betaalt? Strikt genomen, in juridische zin moet je dit als gedeeltelijke uittreding beschouwen, is dit jaar frictie en moet aan het eind van het jaar een afrekening plaatsvinden hoe dit met elkaar verevend wordt. Daar heb ik overigens goede gesprekken met Zwijndrecht over. Weten dat ook. En we moeten aan het eind van het jaar zien waar we precies staan, maar er is best goede hoop dat er nog zicht is. En ik hoop van harte dat Zwijndrecht aan boord blijft. Want op het moment dat we als regio, en we hebben een lobby in Den Haag moeten gaan zeggen, deze keer zijn we met zes, want één van ons kon niet betalen, dat doet het slecht. Drechtsteden is een goede naam, maar is ook een naam, omdat je het met elkaar samen doet. Dat is wel het eerlijke verhaal. Ik zou ervoor pleiten, als een van de partners in financiële krapte zit in Zwijndrecht, is dat op dit moment dat we met elkaar kijken van, hoe kun je toch zorgen dat je als eenheid en als gebied op de kaart blijft staan? Wat je kwijt bent, krijg je heel lastig weer terug.

De voorzitter: Duidelijk. De heer Katif. En dan gaan we naar de volgende slide.

De heer Katif: Voorzitter, dank u wel. En als we het toch over financiën hebben, we zien namelijk dat de gemeente Dordrecht 1,8 miljoen investeert. Dat is een investering die je doet, een totale investering van 4,8 voor de hele regionale samenwerking. Ik heb de beide stukken even op elkaar gezet, het Uitvoeringsprogramma en de jaarrekening. En ik maak me best zorgen. Zorgen als het gaat om de financiële haalbaarheid en de bestuurlijke betrouwbaarheid, want je moet dat geld sowieso hebben. En daar heb ik sowieso een aantal vragen over. De oplopende structurele tekorten binnen de uitvoering van de Regionale Groeiagenda. Wij praten over 191 duizend euro in 2023 en 2024. Daar ben ik benieuwd, wat voor concrete maatregelen worden overwogen om dit tekort te nivelleren, om een mooi woord te gebruiken? En een tweede vraag, voorzitter, wat is de impact van circa 2 duizend euro lager budget voor 2025? Ik moest het lezen van een aantal mensen. Met name als het gaat om de kernprogramma's. Je hebt daar woningbouw, ruimtelijke ontwikkeling, economie. En ik ben benieuwd welke onderdelen van het Uitvoeringsprogramma, omdat we die 2 ton in principe tekortkomen, er misschien de dupe van kunnen worden? En last but not least, en ik hoop dat de heren en de dame dat wel even kunnen onthouden, het Uitvoeringsprogramma noemt een verdienbedrag van 120 duizend euro. Vorig jaar is het niet gelukt. Nou vraag ik me af, hoe realistisch is het wel dat het dit jaar lukt? Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Ik zit even te kijken natuurlijk op de agenda, waar deze punten mooi staan uit gespecificeerd. Ik wilde het natuurlijk ook weer niet te politiek maken. Daar is deze bijeenkomst niet over. Ik geef het eventjes aan, mijnheer Katif. En ik kijk gewoon naar de partijen, inderdaad naar de heren met name, of hier ook nog wat over te zeggen valt, over het geld en waar de problemen zitten en hoe we dat dan denken te gaan oplossen?

De heer Huykman: Het eerlijke antwoord, vorig jaar, er hebben vier managers gezeten in een jaar. En dat is nooit goed voor het halen van bezuinigingsdoelstellingen. Het tweede deel van het antwoord is, ik heb nu elk kwartaal een financieel monitoringsoverleg met de mensen van financiën van de gemeente Dordrecht en alle programmamanager om te zorgen dat we niet uitkomen boven het afgesproken bedrag. Of als dat speelt om tijdig te melden dat er afwijkingen zijn waar wij een antwoord op moeten vinden met elkaar. Het stuk Papendrechtsebrug lijkt nu nog binnen de budgetten te passen. Heb ik een extra projectmanager aangetrokken, om te zorgen dat het verkeer zo maximaal mogelijk blijft doorrijden. Dat gaat ongetwijfeld een kleine overschrijding teweegbrengen. Maar ik denk dat dat probleem minder groot zal worden gevoeld door de gemeenteraden en door de ondernemers dan wanneer ik dat niet zou doen. Maar dan meld ik hem wel. En in de andere gevallen heb ik per kwartaal het gesprek om te zorgen dat de financiële monitoring ook strak wordt vormgegeven. En het derde deel is dat we op dit moment aan het kijken zijn of we door verdere samenwerking kunnen kijken of er, en misschien zelfs nog voor dit jaar, ook extra bijdragen van andere partners richting Smart Delta kan plaatsvinden.

De voorzitter: Er wordt aan gewerkt, mijnheer Katif.

De heer Katif: Voorzitter, ik heb nog een vervolgvraag. We hebben het toch over financiën. Vorig jaar zijn de overheadkosten eigenlijk niet doorberekend en dit jaar worden ze wel doorberekend. Heeft dat geen consequenties namelijk voor het Uitvoeringsprogramma?

De heer Huykman: Niet voor het overall gedeelte. Wat ik heb gezien, is dat, en dat zat met name op communicatie, corporate communicatie liep omhoog en de communicatie inzet voor de programma's werd niet volledig doorbelast. Daar zag je op de één een positief saldo en op de ander een negatief saldo. Dat is ook een van de thema's waar het nu even extra op zit, om te zorgen dat de doorbelasting van al die uren die gemaakt worden ook klopt, vooraf en achteraf. En dat we ook geen personele inzet hebben die boven dat bedrag uitgaat.

De voorzitter: De heer Gorter nog een korte vraag.

De heer Gorter: Een korte vraag. Want u had het net over de mogelijkheid om extern geld binnen te halen. Moet ik dat zien in de vorm van subsidies of sponsoring van bedrijven? In welke hoek zoekt u dat dan?

De heer Huykman: Subsidies is corebusiness. Dat loopt eigenlijk altijd door. Er komen ook weer extra bedragen, maar die gaan we niet gebruiken om de lopende exploitatie van te financieren. Er zijn een aantal gesprekken, onder andere het gesprek met Gorinchem, om te participeren, Gorinchem draagt ook al bij aan de agenda Public Affairs en lobby. Er zijn nu ook gesprekken met een aantal andere gemeenten, en daar zijn ook al financiële bijdragen op toegezegd, waarbij met name de maritieme agenda daarin interessant is.

De heer Gorter: Voorzitter, volgens mij hebben wij dat nieuwtje bij de ... Toen onze nieuwe burgemeester werd aangesteld, zei de voorzitter van jullie club dat Gorinchem erbij kwam. Maar als ik u zo hoor, dan is het nog niet helemaal in kunnen en kruiken.

De voorzitter: Is Gorinchem er al bij? Dat is de vraag.

De heer Gorter: Wie heeft nu gelijk?

De voorzitter: Volgens mij is het antwoord gedeeltelijk, maar gaat uw gang.

De heer Huykman: Ik denk dat de voorzitter van de regio op dat moment het hart raakte van alle luisteraars. Strikt formeel is het zo dat mocht het tot een aanpassing komen van de samenwerkingsovereenkomst, en dat is nodig op het moment dat er een nieuwe partij aansluit, dat dat een besluit is wat door de gemeenteraad van Gorinchem genomen zal moeten worden en ook door de gemeenteraden van alle andere betrokken gemeenten. Maar tot nu toe is het gesprek zodanig, en ik was laatst ook bij de raad van Gorinchem, dat alle seinen op groen staan en dat ze heel graag willen participeren. En dat is ook wel leuk, we hebben een ruimtelijke strategie gemaakt, en op dat moment was Gorinchem nog niet aan boord.

En ze willen nu eigenlijk ook hun handtekening gaan zetten onder die ruimtelijke strategie, omdat ze zeggen, als we nu kijken naar de problematiek van de Drechtsteden, dat is een-op-een de problematiek van Gorinchem. Daar ontstaat denk ik een hele mooie samenwerking, met ook nog een financiële component. De voorzitter was misschien iets voorbarig.

De voorzitter: Daar zijn dat soort momenten af en toe voor, om een voorzetje te geven, denk ik dan. Ik stel voor dat we even doorgaan nog met de slides, want we hebben nog een half uur. Waar waren we?

Mevrouw Goutziers-Leidekker: Ik heb eigenlijk al een paar slides vooruit gedaan. Ik weet niet of we nog even terug moeten komen. Maar de sheet financiën, de sheet publieke mobiliteit, en we waren nu hier bij de sheet blik vooruit. Ik kijk even naar de heren opzij. Waar wilt u verdergaan?

De heer Huykman: Ik vind dit wel een mooie. Dit is ook, waar gaan we naartoe met elkaar? Want we hebben het nu over een heleboel problemen en uitdagingen gehad. De ruimtelijke strategie ligt deze maand voor op de bestuurlijke tafels. Gaat daarna door, als er groen licht wordt gegeven, naar de colleges. En de vraag is dan ook om op basis van die ruimtelijke strategie met elkaar een Regionale Investeringsagenda te maken. En dat zijn die projecten. Dat moet geen bedelbrief worden richting Rijk. Het zal ook geen nieuwe Regio Deal zijn. Maar het moeten wel die projecten zijn waar we met elkaar van zeggen, die gaan het verschil maken als het gaat over de regionale ontwikkeling. De ruimtelijke strategie is daar de basis voor. En het traject rond de Regionale Investeringsagenda, of de RIA, zal starten na de zomer. En hoe dat proces er precies uit gaat zien, daar zijn we op dit moment nog mee bezig. Maar daar zullen ook zeker de gemeenteraden een rol in hebben. Ik gaf al heel even kort aan, dat is ook de blik vooruit, Gorinchem heeft het groene licht gegeven. Formeel moet dat nog geregeld worden. Ook met Molenlanden en Altena ben ik in gesprek om op onderdelen en thema's samen te werken. Molenlanden heeft ook wel echt een urgentie. Die zijn nu al informeel lid bij mobiliteit. Op het moment dat ook, nogmaals, die Papendrechtsebrug eruit gaat, wordt Molenlanden echt een sluiproute. En wie weleens door Molenlanden rijdt, weet dat dat niet heel veel draagkracht heeft om extra verkeer aan te kunnen. Dan zijn we ook aan het kijken, de Triple Helix en de werkgevers Drechtsteden en de federatie hebben pas weer een heel mooi boekje nog aan de oud-burgemeester inmiddels uitgereikt, over wat we aan innovatietafels met elkaar allemaal doen. Dat is echt wel een mooie agenda. En dat is echt wel iets waar we trots op mogen zijn. En heel eerlijk, soms claimen we als overheden iets te veel positie en mogen we iets meer ruimte geven aan de bedrijven om te laten zien wat we hier aan mooie dingen doen. En ik heb altijd zoiets van, als de zon schijnt van als de lamp aangaat, hoef je niet altijd op het podium te gaan staan. Mag je ook iemand anders even de ruimte geven. Ik denk dat we dat als overheden met elkaar de komende tijd wat meer zouden mogen doen. En ook waardering geven aan de bedrijven die deze regio echt vormgeven. En ik hoop ook dat die bedrijven mee gaan doen met het maken van die Regionale Investeringsagenda. Dat we ook zien welke investeringen zij doen om onze regio verder te brengen. En die Regionale Investeringsagenda is ook nodig in de samenwerking met het Rijk.

Het Rijk heeft gezegd, er komt niet zomaar een vervolg op de Regio Deals. En nu is de Regionale Investeringsagenda het nieuwe middel wat je nodig hebt om in ieder geval ook de financiële gesprekken met het Rijk te kunnen voeren. Wat mij betreft meteen daarin de ... Nee, dat is te veel politiek als ik dat zeg Technisch. Hoe doe ik dat technisch? Ik constateer dan heel feitelijk dat ik blij ben dat er op dit moment heel veel aandacht uitgaat naar alles rond mobiliteit en dat we daar het Rijk echt om hulp vragen. In dat schemaatje daaronder heel in het kort de verkenning waar we nu zitten, het ruimtelijk perspectief die de komende hopelijk twee, drie maanden wordt afgerond. Dan maken we de stap van, welke grote investeringen die echt het verschil zouden maken in de regio zien we? Welke zet je daarvan op een investeringsagenda? En dan de belangrijkste, en één waar echt meer focus op mag zijn in onze samenwerking, hoe krijg je ze ook uiteindelijk gerealiseerd en gebouwd? Dilemma's. Ik denk dat we er al een heleboel hebben gehad. Ik ga ze denk ik ook even niet herhalen dan. Dat zou een dubbel worden. We zijn aan het kijken, dat heeft met de financiering van Smart Delta te maken. Op dit moment wordt er een uitvoeringsplan voor een jaar telkens vastgesteld. Dat betekent dat je per jaar kijkt waar je naartoe gaat. Ik zal in ieder geval het voorstel doen om daar een meerjarenbegroting van te maken, op dezelfde manier als de gemeente, omdat je dan ook makkelijker kunt kijken, wat doen we in de exploitatie en wat doen we in projectensfeer? Zeker in de tijd van het ravijn is dat laatste ook in de financiering makkelijk.

De voorzitter: Mevrouw Schnabel had nog een vraag naar aanleiding van deze slide.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. Een vraag over punt twee, verder verschraken ov. En het werd net ook kort aangegeven, er wordt wel in de raadsinformatiebrief de wens uitgesproken om een regionaal vervoersbedrijf te hebben. Terwijl er natuurlijk verschillende problematieken al spelen met Qbuzz en ook met de waterbus, zoals al net werd aangegeven. Vanwaar dan de wens voor een regionaal vervoersbedrijf?

De voorzitter: Dat is een andere slide, volgens mij. Die heb ik al gezien. Daar komt hij.

De heer Huykman: Dat zijn heel veel lettertjes waar hij aan raakt.

De voorzitter: Prima.

De heer Huykman: We hebben nu Stroomlijn als vervoersbedrijf. En die mag, gelet op zijn scope en statuten, eigenlijk alleen werken voor doelgroepenvervoer, Wmo-vervoer en jeugd. Op het moment dat we een pilot starten en zeggen, we willen kijken of we die vorm van vervoer kunnen combineren met regulier ov om te zorgen dat er op meer plekken gewoon een bus in de wijk blijft rijden, dat betekent dat je het doelgroepenvervoer dan onderdeel kunt laten zijn van je regulier vervoer of omgekeerd. Dan moet je naar een regionaal vervoersbedrijf, als formele stap. Dan kun je ook nog de discussie beginnen of je vindt dat daar een waterbus in thuis wordt, maar dat is denk ik een discussie die op een later moment gevoerd moet worden. Dat zal nu niet direct voorliggen. Dat is een van de redenen eigenlijk om twee geldstromen bij elkaar te brengen en efficiënter om te gaan met twee vervoersstromen. Daar is overigens ook heel veel belangstelling voor.

En als we een pilot starten, zou het heel goed kunnen dat daar ook een extra subsidiestroom deze kant op komt, om te kijken hoe dit gaat werken.

De voorzitter: Nog een vervolgvraag, mevrouw Schnabel. En dan de heer Roggekamp.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. Maar daar speelt eigenlijk ook al natuurlijk mee Stroomlijn B.V. En bij die vervoerskwesties spelen ook al best wel wat problemen. Hoe zou deze koppeling dat op kunnen lossen dan? Is dat echt dan gelegen in het feit dat er meer subsidie onze kant op komt, of is er nog een andere beweegreden waarom dat dat dan opgelost zou kunnen worden? En in aanvulling daarop, we hebben natuurlijk in de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag de RET. Waarom koppelen we daar dan niets aan en willen we echt een eigen regionaal vervoersbedrijf?

De voorzitter: Volgens mij is daar die verkenning voor. Maar gaat uw gang.

De heer Huykman: Ik kan nog niet vooruitlopen op de verkenning. Die loopt op dit moment nog. En ik wil ook echt even wachten tot daar de conclusies en de aanbevelingen van zijn. Er is overigens wel overleg met de MRDH. Die vinden dit ook best een interessante pilot wat we aan het doen zijn. Overigens HTM en RET zijn met elkaar nu aan het kijken of zij tot één, dat zijn ze al best lang overigens, kunnen komen. Eigenlijk wat je doet, Stroomlijn is nu een bv, die hangt onder de Sociale Dienst. Als je zegt, dat bedrijf gaat ook regulier ov uitvoeren, mag het niet meer onder de Sociale Dienst hangen. Moet je er een regionaal mobiliteitsbedrijf van maken. Het is niet dat je iets nieuws optuigt. Het is meer dat je de bordjes verhangt en zegt, de doelstelling wordt breder. Er gebeurt van alles in governance sfeer, maar vooral de inhoudelijke pilates is denk ik heel interessant.

De voorzitter: Maar goed, daar is de verkenning voor, als ik het zo ... Dat is even wachten. De heer Roggekamp, nog een vraag hierover.

De heer Roggekamp: Voorzitter, ik schrok eigenlijk een beetje zo'n regionaal vervoersbedrijf en dan inderdaad later de uitleg richting een RET, HTM. GVB hebben we natuurlijk ook nog. Volgens mij worden die namelijk helemaal gefinancierd vanuit de gemeenten waar ze zitten zelf, of een groot gedeelte in ieder geval, en zitten wij heel erg onder de concessies van de provincie. Misschien ben ik daar een beetje, voor mij dan, het spoor bijster. Altijd als wij dingen hebben geroepen dat we hier wat wilden, dan kon het niet, want het was de provincie. En nu is het van, maar als je er een eigen vervoersbedrijf van maakt, kan het wel. Ik zou daar wel iets meer duidelijkheid in willen hebben hoe dat dan zit met die verantwoordelijkheden, met de mandaten en met dat soort dingen.

De voorzitter: Ik zou zeggen, als het in Rotterdam en Den Haag kan, kan het hier ook, maar misschien kan er verduidelijking komen.

De heer Huykman: Ik wil echt even de verkenning afwachten. We zijn nu ergens halverwege. De tussenresultaten spelen op dit moment. Ik heb ook de eindrapportage nog niet gezien.

Die is er ook nog niet. Maar ik denk dat we echt met elkaar goed de voor- en nadelen naast elkaar gaan zetten en ook het gesprek breed gaan voeren, want dit raakt ook alle gemeenten.

De voorzitter: Dat lijkt me duidelijk. Ik zie nog een blik van de heer Goossensen.

De heer Goossensen: Een hele kleine aanvulling. De provincie is vervoersautoriteit en de Metropoolregio Den Haag-Rotterdam is dat voor het gebied Den Haag-Rotterdam. Zo werkt het. Extra subsidies werd gevraagd, dat is het probleem. Dat ministerie wat vroeger Verkeer en Waterstaat heette, en nu heet het I&W, dat had altijd heel veel geld. Konden altijd wat dingetjes bij en experimentjes, et cetera. Dat is nu echt heel anders. Er worden heel forse bezuinigingen gedaan. En het kabinet dat nu gevallen is, had bovendien nog de neiging om dingen naar buiten de Randstad te bedienen. Het feit dat er een keer per uur een bus in Urk rijdt belangrijker vinden dan dingen die in de Randstad spelen. Vandaar dat het ook voor de provincie interessant is om toch te kijken of je de middelen die je hebt zo slim mogelijk kunt inzetten. Dat maakt het wel dat in die verkenning, en er komt een RIB of een beantwoording van raadsragen uw kant op, daar staat ook nog even in de mooie teksten wat we nu aan het doen zijn, wat we erbij betrekken, maakt het interessant wel voor alle partijen, ook de provincie, om te kijken wat verstandig is.

De voorzitter: Het lijkt me inderdaad handig om door te gaan. De verkenning komt eraan. Mevrouw Boom, toch een vraag over de bussen?

Mevrouw Boom-Vos: Nee, niet over de bussen. Over de voorliggende sheet, die triggerde mij. Want wat ik u hoor, is Smart Delta Drechtsteden vooral overkoepelend, synergie, waar kan je samen lobbyen, samen van elkaar leren. En de gemeenten moeten nog steeds zelf bouwen. Daar zijn jullie niet verantwoordelijk voor, althans in mijn visie. Hier staat iets over deelname gemeenten, meer maatwerk. Alle gemeentes hebben een financieel moeilijke boekhouding. Waar moet ik hier dan aan denken als u zegt, meer maatwerk? Wordt dat een soort menukaart of ga ik dan al te ver? Komt u daar later in het jaar mee?

De voorzitter: Maatwerk, waar gaat dat over? Dat is de vraag.

De heer Huykman: Maatwerk, wat mij betreft, maar dat zal de advisering zijn en ik ben degene die daarin mag adviseren, maar niet besluit, bouwen we met elkaar een begroting die bestaat uit een exploitatie, een soort basisregeling van als je lid bent van de Drechtsteden, dan betaal je hier met elkaar aan mee, de keuken, de kok en de verwarming. En daarbovenop komen dan nog twee brokken. Eén gaat over de investeringen. Daar kan een andere financiering onder zitten waarvan je zegt, een aantal van de gemeenten gaan gezamenlijk met elkaar, zoals dat nu ook gebeurt, een warmtenet realiseren. En dat geef je een impuls voor vier jaar. Dan kun je het ook met incidentele financiële middelen financieren. Dat maakt het ook makkelijker in een tijd dat iedereen in een ravijn kijkt en zich zorgen maakt.

En een tweede is, en dat is nog een andere vorm van maatwerk, het kan ook zo zijn, een aantal gemeenten geeft op dit moment aan, wij redden het niet meer, wij kunnen de mensen niet vinden, kunnen we niet meer zaken juist regionaal regelen met elkaar? Help ons. We hebben heel weinig verkeerskundige capaciteit in de regio bijvoorbeeld. En een aantal gemeenten zegt, laten we in vredesnaam meer regionaal gaan doen. En een aantal gemeenten zegt, maar daar hebben we het geld niet voor. Daar kun je dan vervolgens nog maatwerk in leveren en zeggen, dan kijken we misschien naar een extra verkeerskundige in de regio. Die hoeft je dan niet lokaal in te vullen. En dan kun je hem, weet ik veel, een contractje, ook gebruiken voor lokale expertise. Dan bouw je een soort van kenniscentrum. Dat is eigenlijk wel een bredere vraag die onder de regio ligt. Want ik heb dat eerder in een bijeenkomst met burgemeesters gezegd, sommige gemeenten zijn te klein om te kunnen samenwerken. Want dat vraagt ook dat je gewoon expertise levert aan de andere kant van de tafel, om te kunnen beoordelen wat je vraag eigenlijk is. En als je niet meer de goede vraag kunt stellen, dan maakt het antwoord ook niet meer uit. Dan is het antwoord altijd 42, heb ik geleerd. En als je 42 in je telefoon in klopt, krijg je ook dat dat het goede antwoord is. Dat is voor buiten de vergadering.

De voorzitter: Dat is helemaal mooi, dit natuurlijk. Ik krijg het zo voor mijn neus. Ik zat al van, we moeten zo langzamerhand naar een afronding van deze commissie komen. En dan is eigenlijk wat er hier staat, dat zijn de beslispunten in het raadsvoorstel. En als dit zo voorligt, met het verhaal wat we zojuist aangehoord hebben, dan is natuurlijk de volgende vraag richting de commissie wat wij met dit raadsvoorstel gaan doen. Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Ik heb nog een verdiepende vraag, zodat ik kan aangeven wat we ermee verder gaan doen. Als ik de stukken lees, het Uitvoeringsprogramma en het raadsvoorstel, dan wordt hier gesproken over een aanvullende opdracht voor een verkenning van openbaar vervoer. U gaf net aan, in december komen wij terug met een voorstel. En daar kunnen we ja of nee op zeggen. En dat kost extra geld. Deze kosten, vallen die al in de begroting of moeten wij daar een bijdrage voor doen?

De voorzitter: Is het extra of zit het er al in? Dat is de vraag.

De heer Huykman: De taak is extra. Hij stond niet in het uitvoeringsplan. En vooralsnog gaan we ervan uit dat het opgelost kan worden binnen de lopende begrotingen.

Mevrouw Boom-Vos: Totdat u meldt dat het niet kan, zoals u net zei.

De heer Huykman: Totdat gemeld wordt van dat het niet zou kunnen.

Mevrouw Boom-Vos: Moet ik gelijk een procesvoorstel ... Maar ik zie nog een paar vragen.

De voorzitter: Mevrouw Schnabel, iets inhoudelijks nog.

Mevrouw Schnabel: Ook een procesvoorstel, maar eerst iets inhoudelijks. Misschien heb ik het gemist, maar is er al aangegeven wanneer er een plan van aanpak komt voor de taakstelling vanuit 2023-'24 en over hoe we dat gaan oplossen?

De voorzitter: De vraag is duidelijk. Iets over de taakstelling, hoor ik in ieder geval, of daar al iets duidelijk over is?

De heer Huykman: Nou weet ik even niet welke taakstelling u bedoelt. Dat kunnen de oude taakstellingen zijn of de nieuwe taakstellingen, want ook vanuit de verschillende gemeenten komen er nu ook brieven onze kant op. En die van Dordrecht is in ieder geval ook binnen, dat wij rekening moeten houden met een taakstelling van 20 procent voor '26 en verder. Voor dat laatste is nog geen pasklaar antwoord, maar dat zal in september bij de begroting ook handen en voeten moeten krijgen.

De voorzitter: Ik zit het besluit even te leze, ook voor mevrouw Schnabel. De tekorten voor 2023 en 2024 worden in het jaar 2025 opgelost. Dat staat daar, als ik het goed lees.

Mevrouw Schnabel: En dan bedoel ik eigenlijk gewoon een plan van aanpak over hoe we dat gaan aanpakken. Is dat er al? En dat gaat dan over die 191 duizend euro.

De heer Huykman: Nee, daar is geen plan van aanpak voor. Dat gaan we gewoon doen. Alles moet een tandje goedkoper zijn. En er zitten hele platte dingen in. Er stonden wat meer raadsbijeenkomsten gepland. Daar hebben we er één geschraapt. Ik heb communicatie-uren geschraapt. De begroting moet gewoon dat bedrag lager worden.

De voorzitter: In ieder geval hoor ik dat het wordt opgelost. Mevrouw Schnabel, nog een vraag.

Mevrouw Schnabel: Gaan we er met de kaasschaaf overheen. Maar schaadt dat niet dan de ambities die we met elkaar hebben gesteld?

De voorzitter: De ambities.

De heer Huykman: Ik probeer het niet met een kaasschaaf te doen. Het raakt de ambities. En dan proberen we dat te doen op de plek waar dat het minste nadelig is.

De voorzitter: Iets met keuzes neem ik aan. De heer Van Dam Timmers.

De heer Huykman: Of dat de inkomsten hoger worden.

De voorzitter: De heer Van Dam Timmers.

De heer Van Dam Timmers: Dank, voorzitter. Ik blijf dat toch een beetje ingewikkeld vinden. We krijgen een heel uitvoerig Uitvoeringsprogramma voor 2025. En tegelijkertijd zijn de financiële middelen minder, Hebben we ook nieuwe uitdagingen die op uw organisatie terechtkomen. Uw grootste probleem is dat de organisatie en de opgave zit hem uiteindelijk grotendeels in de personeelskosten.

Dan zou je zeggen, dan moet er toch ook iets van het Uitvoeringsprogramma eigenlijk af. Of misschien denk ik te eenvoudig.

De voorzitter: Ik weet niet, misschien komt dat nog. Maar goed, misschien is daar een antwoord op te geven.

De heer Huykman: Ik hoop dat we het in efficiency en versobering kunnen doen, maar er zit wel een bredere spagaat onder. Die geldt niet zozeer voor dit jaar. Als je kijkt naar wat er allemaal aan regionale opgaven op ons afkomt, wordt dat niet kleiner. En de bedragen die beschikbaar worden gesteld, worden wel kleiner. Dat gaat. En dat zal zeker vanaf volgend jaar en verder een discussie opleveren.

De voorzitter: De heer Goossensen, nog een aanvulling.

De heer Goossensen: In het setje van ombuigingen die afgelopen vrijdag, donderdag bekend zijn gemaakt, die ook bij u in de inbox zit, ziet u ook een voorstel op die min 20 procent vanaf '26, met wat ideeën van onze kant hoe dat, wat ons betreft, met echt wel wat inhoudelijke keuzes zou kunnen. Waarbij we ook zeggen, maar dan moet je wel met de andere gemeenten binnen Smart Delta Drechtsteden het erover eens worden. Dat is iets voor de komende periode.

De voorzitter: Komt nog. Commissie, ik heb een raadsvoorstel. En dan komen de procesvoorstellen, denk ik dan. Mevrouw Boom, u had het al aangekondigd.

Mevrouw Boom-Vos: Van mij mag het als hamerstuk door. Ik zie wel bepaalde mensen moeilijk kijken, om die 191K op te vangen. Maar dan moeten ze een amendement insturen om 190K uit de Dordtse gemeente te halen.

De voorzitter: Dat is een mogelijkheid. Mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. En bedankt inderdaad voor de uitvoerige uitleg. Maar wij zouden hier graag nog oordeelsvormend over willen praten. En dan het gesprek willen voeren over hoe we als commissie aankijken tegen de huidige behaalde resultaten en hoe we naar de toekomst kijken, ook met het oog op de taakstelling die we hebben.

De heer Van Dam Timmers: Voorzitter, dat is niet echt een politieke vraag. Ban ben ik wel benieuwd welke politieke vraag mevrouw Schnabel heeft.

Mevrouw Schnabel: Ik denk dat het zeker een politieke vraag is om de vraag te stellen hoe we naar de behaalde resultaten kijken die Smart City of smart Delta vanaf 2017 heeft ingezet.

De voorzitter: Wat vinden we van de behaalde resultaten op dit moment? Dat zou een politieke vraag kunnen zijn dan. Ik kijk eventjes rond nog. De heer Katif zag ik eerst al in de verte.

De heer Katif: Dank u wel, voorzitter. Waar ik eigenlijk een beetje mee zit ... En het is niet voor niks dat ik 3 vragen gesteld heb ten aanzien van de financiën. En ik hoor mevrouw Boom zeggen, als je 191 duizend euro wil afhalen van je begroting, moet je maar een motie, of een amendement indienen. Een motie eigenlijk, volgens mij. Een motie. Ik zie het nog breder. Ik bedoel, we praten hier over iets meer zelfs dan 4 ton wat je eigenlijk tekortkomt. Tenminste, zover ik kon berekenen. Die 120 duizend euro wat er eigenlijk van buiten komt, dat laat ik even terzijde. Maar er staat dan nog steeds een deficit van 2 ton plus 191. Dat is bijna 4 ton. En misschien reken ik een beetje grof, maar ik zit ermee. Ik bedoel, uiteindelijk zijn wij de grootste. Ik bedoel, ik heb niks tegen het niet samenwerken in regionaal verband. Laten we daar heel eerlijk over zijn. Maar ik wil het wel duidelijk hebben. En ik hoor van de heer, ik ben uw naam vergeten, ik zie geen plan. Er is ook geen plan. Het enige wat u zegt, geloof me maar, het komt goed. Geloof me maar, het komt goed, daar kan ik niks mee. En zelfs in de politiek kan ik er niks meer.

De voorzitter: U kunt er wel wat mee. U kunt in ieder geval al aangeven dat wat dat betreft dit voorstel nog een nadere discussie geeft. En dat was het voorstel van mevrouw Schnabel natuurlijk.

De heer Katif: Dat is sowieso, lijkt me, verstandig, want dan beschikken we over iets meer informatie dan wat we tot nu toe hebben gehad.

De voorzitter: Maar goed, de discussie die mevrouw Schnabel natuurlijk nu aanzwengelt, gaat over het verleden en te behalen resultaten. En u geeft natuurlijk nu een voorzet van, maar hoe zit het met de huidige financiën? En wat we daarvan vinden dan? En of dat het inderdaad dan noodzakelijk is of dat het wel wat minder kan? Dat is dan de politieke discussie, neem ik aan. Eerst de heer Van Dam Timmers even.

De heer Van Dam Timmers: Voorzitter, hoewel dat allemaal natuurlijk hele begrijpelijke vragen zijn, denk ik, dat is vaak vooral een opdracht om amendementen te schrijven hoe je het anders wil en niet zozeer om nogmaals een discussie te gaan voeren. Mijn voorstel zou juist zijn om het toch als hamerstuk te doen en iedereen gewoon de gelegenheid te geven om amendementen in te dienen, dan komen we uiteindelijk toch in de gemeenteraad uit.

De voorzitter: Dat is duidelijk. Eerst de heer Gorter. En dan gaan we weer naar de linkerkant toe. Mijnheer Gorter.

De heer Gorter: Dank u, voorzitter. Ik ga wel met het CDA mee, want ik denk dat vertraging van projecten uiteindelijk ertoe zal leiden dat die doelen op woningbouw en energieprojecten en mobiliteitsmaatregelen misschien niet gehaald worden. Ik wil wel nog een advies meegeven. Niet voor deze, maar voor het volgende programma. En ik zou toch wel meer in willen zetten op een open consultatieronde of een bredere ondernemersraadpleging. Daar zou ik toch wel aandacht voor willen. En dat zal dan wel denk ik het programma voor 2026 worden. Dank u wel. Hamerstuk.

De voorzitter: Ik heb in ieder geval al gehoord dat daar ook aandacht voor is.

De heer Gorter: Maar ik wil het zien.

De voorzitter: Dat is duidelijk. Maar goed, dit is natuurlijk ook een deel van het dossier. Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Misschien dat ik het nu niet ... Ik snap de zorgen van de heer Katif, want je wil allemaal niet nog een jaar met tekorten komen. Wat ik eigenlijk hoorde, en dat is meer een beeldvormende vraag, die misschien schriftelijk beantwoord kan worden. Ik hoor hier 191 duizend, een tekort. En een risico op nog niet geïnde ... Dat er gelijk een tekort van 4 ton is, daar hoeven we nog niet over te spreken, volgens mij, maar misschien kan daar schriftelijk of dadelijk op gereageerd worden.

De voorzitter: Mevrouw Schnabel, u wilde ook nog wat toevoegen.

Mevrouw Schnabel: Ik heb nu twee keer gehoord in de commissie dat er inderdaad wordt voorgesteld om dan amendementen in te dienen. Ik kan mij voorstellen dat een oordeelsvormende sessie belangrijk zou kunnen zijn om te voorkomen eventueel dat die amendementen worden ingediend, zodat we er nog een keer met elkaar over van gedachten kunnen wissen.

De voorzitter: Dat standpunt was duidelijk. En dat is aan de commissie om uiteindelijk dan te gaan bepalen. Kijk, als er verschillende geluiden zijn, dan hebben we altijd natuurlijk nog de democratie, want dan gaan we gewoon stemmen om te kijken wie eventueel dit stuk als hamerstuk naar de raad wil gaan ... Wie is daarvoor om dit te hameren? Dan kijk ik even naar de griffie, want ik kan moeilijk tellen. Rechten gestudeerd. Dan kan je niet tellen. Acht. Wie is ervoor, neem me niet kwalijk, om dit toch nog oordeelsvormend verder te bespreken? Dat zijn er drie, vier.

De heer Katif: Voorzitter, mag ik heel even wat zeggen? Kijk, ik wil niks frustreren. Wat ik wil, is een stukje duidelijkheid. Dat is het enige wat ik wilde. Kijk, ik bedoel, als de commissie zegt, wij leiden hem naar de raad toe en in de raad als hamerstuk om de vertraging te kunnen beperken, dat vind ik niet erg. Maar wat ik wel erg vind, is dat ik er nog steeds niet uit ben. Dat bedrag zit me een beetje dwars. En dat is het enige wat me dwars zit. Het gaat niet om de uitvoering. Maar dat bedrag zit me dwars. En als de heren en dame mij kunnen overtuigen van het feit, het komt goed, maar dan met een schrijven of wat dan ook, dat vind ik prima. Dan heb ik daar genoeg aan.

De voorzitter: Ik zit al zoeken, ik bedoel, ik zou deze vraag gewoon als technische vraag inbrengen en dan zo snel mogelijk het antwoord terugkrijgen. En dan kunt u altijd nog bepalen wat daarmee te doen valt, denk ik. De heer Stolk, zie ik ook een vingertje.

De heer Stolk: Ik heb het vanavond allemaal aangehoord. En ik denk dat Smart Delta, zoals ik het vanavond heb ervaren, heel belangrijk is voor onze regio. Ik denk ook dat zij heel veel werk achter de schermen doen. En ik denk dat dat wel gezegd mag worden. En dat de resultaten pas op termijn zichtbaar zijn. Ik vind het ook belangrijk dat er geld beschikbaar voor komt. En om een hart onder de riem, mevrouw Schnabel heeft ook gezegd, beeldvormend, oordeelsvormend.

En ik denk dat dat wel best een zinvolle tussenstap is. Want als wij nu het als hamerstuk gaan krijgen, dan krijgen we in de raad dadelijk de vraagstukken concreet gesteld. Is het wel zinvol, of wat dan ook? Daar komt twee minuten uit. En dan hebben we eigenlijk de discussie niet gevoerd. En ik denk dat je dan beeldvormend, oordeelsvormend beter kan doen, waardoor de scherpe kantjes eraf. En misschien in de raad het dan toch als hamerstuk gewoon door kan gaan. Want Beter voor Dordt heeft eigenlijk ook gezegd, als je niet de zekerheid hebt, krijg je allemaal amendementen of moties.

De voorzitter: Dat ben ik helemaal met u eens.

De heer Stolk: Ik zou toch zeggen, die ...

De voorzitter: Maar ik denk, we kunnen toch altijd hier besluiten. Uiteindelijk op dit moment gewoon zijn er mensen genoeg voor een oordeelsvormende vergadering. En ik zou dan ook gewoon toch de technische vragen die er zijn gelijk indienen, ter voorbereiding al van eventueel de oordeelsvormende vergadering. De heer Van Dam Timmers.

De heer Van Dam Timmers: Dank, voorzitter. Ik wil de commissieleden die voor een oordeelsvormende vergadering zijn, toch even wel heel helder hebben van, waarom ze dat dan precies willen? Want kijk, 1, zal dit al na de zomer zijn. Dan hebben we het over het jaarprogramma van 2025, in september of oktober van 2025. Lijkt me niet zo heel zinvol. En de vraag gaat eigenlijk alleen nog maar over 2 ton, die als incidentele taakstelling voor dit jaar wordt ingeboekt, door de directeur die erover gaat. Dan denk ik, moeten we dan echt als gemeenteraad gaan micromanagen op 2 ton, om daar nog een keer een extra bespreking over te doen? Dan denk ik persoonlijk vanuit onze fractie, moeten we niet doen. We hebben heel veel vraagstukken die op ons afkomen. Laten we alsjeblieft onze agenda een beetje bewaken en proberen de ambtenaren hun werk te laten doen. En dat wij ons focussen op bijvoorbeeld de Perspectiefnota, waarin dit ook aan bod komt.

De heer Stolk: Voorzitter.

De voorzitter: Dit is een duidelijk voorstel. De heer Stolk, want anders dan ga ik zo toch nog een keer kijken wie voor is of niet. Mijnheer Stolk.

De heer Stolk: De woordvoering net van mijnheer Van Dam Timmers, ik vraag mij af met helderheid, welke mensen of welke partijen willen een motie of een amendement indienen? Want dat zou dan nog een punt kunnen zijn dat we daar van tevoren in die oordeelsvormende vergadering over gaan praten. En ik wil het niet vertragen, maar misschien dat de directeur kan zeggen, als het in het najaar nog een keer besproken wordt, is dat dan een probleem voor Smart Delta, of willen we dat voortijd?

De voorzitter: Maar dat is aan ons. Dat is politiek. Wij bepalen of het op die agenda komt. En u kan je zelf een afweging maken of dat dan mosterd na de maaltijd is of niet. Wat dat betreft lijkt mij dat vrij duidelijk.

De heer Stolk: Maar kan de directeur daar antwoord op geven?

De voorzitter: Ik kijk naar de heer Huykman, of daar toch nog even snel een antwoord op kan komen.

De heer Huykman: We hebben het uitvoeringsplan voorgelegd aan de bestuurders en gezegd, hoe hier nu mee om te gaan? En daar is regionaal van aangegeven, ga vooral gewoon de uitvoering doen. Laat geen projecten vertragen. En er zit, en dat werd terecht geconstateerd, een vertraging in het proces, zoals dat vorig jaar gegaan is. Ik hoop dat we in september een begroting hebben liggen en dat we dan een discussie hebben die over vier jaar regionale samenwerking gaat. Als het dan over de fundamentele onderliggende vragen gaat, zou dat en die begroting denk ik een beter moment zijn om deze discussie te voeren.

De heer Stolk: Ik vind dit een mooi voorstel.

De voorzitter: De heer Katif.

De heer Katif: Voorzitter, kijk, als ik het mag interpreteren, zegt de directeur, geef mij die mogelijkheid nu en over een jaar kom ik terug.

De voorzitter: Nee, september.

De heer Katif: Ik september kom ik terug.

De voorzitter: Dat is geen jaar.

De heer Katif: September kom ik terug met een duidelijke begroting, een meerjarenbegroting. Dan is het voor mij sowieso geen enkel probleem. En dan zeg ik, oké, want ik wil ook niks vertragen.

De voorzitter: Dan kunnen wij er wat van vinden, toch. Ik spreek niet voor u, maar ik vind dit toch wel iets waar we misschien goed over moeten nadenken. Mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel, voorzitter. We hebben hier gewoon een politieke mening over. Daarom willen we ook graag een oordeelsvormende vergadering, over hoe we terugkijken naar de behaalde resultaten. Wij blijven gewoon van mening ... Voor het geval dat dit verwatert.

De voorzitter: Dat is uw goed recht. Maar dan kijk ik eventjes, met wat er net ook gezegd werd, of er nu nog mensen zijn die eventueel een oordeelsvormende vergadering wensen? En als die hier zijn, wil ik graag een vinger zien. En mevrouw Schnabel weet ik. En de heer Katif. En dan is het heel simpel, want nu hebben we gestemd. En dan zijn er niet voldoende. Dus wordt het gehamerd. Ik dank u allemaal voor uw aanwezigheid. En ik verzoek u om eventuele glas en kopjes weg te brengen. Dank u wel.

4. Auditcommissie

Voorzitter: dhr. Katif
Raadsgriffier: mevr. Vermeulen
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:
Mevr. Boom-Vos
Dhr. De Heer
Dhr. Van der Meer
Dhr. In 't Veld
Dhr. Venderbos-Lambinon
Mevr. Van Vugt-Roose

Portefeuillehouder: -

Ambtelijke ondersteuning: dhr. Rijke, dhr. Brouwer, dhr. Hagoort

Overige aanwezigen: dhr. Koole, dhr. Steehouwer

1. Opening, mededelingen en vaststellen agenda

De voorzitter: Geachte commissieleden, Auditcommissieleden, welkom op deze prachtig mooie avond. Onze laatste behandeling van de jaarrekening en de Perspectiefnota, volgens mij, als ik het goed heb, deze periode, of niet? In deze periode. Ik heb het over deze periode. Dank u wel. Welkom allen. Ik zal even aangeven, aanwezigen, afwezigen. Met aankondiging de heer Stam en de heer 't Lam zijn afwezig. Aanwezig zijn, maar die zullen zo meteen zichzelf even voorstellen, dan horen we ze alvast. Maar voordat ik even daarmee begin, ga ik aan mijn linkerzijde een klein voorstelrondje, zonder naam van de partij, want er zijn sommige mensen, als je een partij noemt, dan zijn we politiek actief, en dat willen we niet hebben. Gaat uw gang.

Mevrouw Vermeulen: Laurette Vermeulen, van de partij griffie.

De voorzitter: Dat is een goede.

De heer Van der Meer: Frans-Bauke van der Meer, gemeenteraad.

Mevrouw Boom-Vos: Gewoon Karin Boom.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Franciske van Vugt.

De heer Venderbos-Lambinon: Cees Venderbos-Lambinon.

De heer De Heer: Robert de Heer, aangezien de heer Droog vanavond afwezig is.

De heer In 't Veld: Richard in 't Veld.

De heer Rijke: Michiel Rijke, ambtelijke ondersteuning.

De heer Brouwer: Stefan Brouwer, ambtelijke ondersteuning.

De heer Koole: Arne Koole, van BDO.

De heer Steehouwer: En Marc Steehouwer, van BDO.

De voorzitter: Dank u wel. En ik ben Jacques Katif. Ik ben nu voorzitter.

2. Vaststellen van het concept verslag en de besluitenlijst van 13 mei 2025

De voorzitter: We gaan gelijk even naar agendapunt 2, het vaststellen van conceptverslag en de besluitenlijst van 13 mei 2025. Zijn er op-, aanmerkingen? Ik hoor niemand. Bij deze vastgesteld. Dank u wel.

Stukken ter bespreking

3. Jaarstukken 2024

De voorzitter: En dan belanden wij in, wat wij noemen, de stukken ter bespreking. En dan gaan we beginnen met het jaarverslag. Maar voordat ik ermee begin even een kleine aanduiding. Namens de Auditcommissie hartelijk dank voor de ontvangst van de jaarstukken, aan de ambtelijke organisatie, en uiteraard het accountantsverslag. Beide op tijd. Het is na vorige jaren op zichzelf wel een vooruitgang en een prestatie. En dat waarderen wij als commissie. Vandaag is er ruimte om van gedachten te wisselen over het proces rondom de jaarstukken en over het accountantsverslag. Ik zal het woord aan zowel onze accountant als de organisatie, ter introductie ... En ik kan me voorstellen dat er wel wat verhelderende vragen zijn op de accountantsverklaring. En daarna stel ik voor dat de Auditcommissie met elkaar in gesprek gaat over wat er ligt aan kwaliteit en een oordeelsvorming voor de hand ligt, en hoe wij omgaan met de missende en nog definitiever te maken bijlages. En daar missen we volgens mij, als het goed is, drie documenten, of twee? Ik zie ze in ieder geval. Help me, griffier. Zal ik even beginnen bij onze accountant, om daar een ... Mijnheer Koole.

De heer Koole: Dank u, voorzitter. Als u het goed vindt, dan zou ik inderdaad een toelichting willen geven op ons accountantsverslag. Dat zou ik dan graag doen aan de hand van ons dashboard. Dat is het overzicht wat we hebben opgenomen op pagina 5 van ons stuk. Dat hebben we zo onderverdeeld in 6 blokken. Zou ik willen voorstellen om dat blok voor blok gewoon te behandelen. En aan het eind van elk blok kijk ik even de zaal in, als u het ook goed vindt, voorzitter, of daar vragen op zijn. En dan kunnen we die vragen wellicht meteen beantwoorden. En zo niet, dan ga ik gewoon door. Dan begin ik bij het blok linksboven, stukje status van de controle. Op het voorblad van ons accountantsverslag hebben we een tekstblokjes opgenomen, met de zaken die nog onderhanden staan. Stonden, want inmiddels zijn we alweer een stukje opgeschoven in de tijd. Inmiddels kan ik ook zeggen dat de controle zo goed als inhoudelijk is afgerond, op eigenlijk 3 punten na. Laat ik eens even 3 kort noemen.

Punt 1 is, er zit nog een verantwoording rondom de Regio Deal en de SiSa-bijlage, waar we met elkaar nog even goed naar moeten kijken. Het tweede punt is een reserve afval, die misschien wel voor een gedeelte een voorziening afval zou moeten zijn. Daar moeten we met elkaar nog wat van vinden. En het derde is de evaluatie op de doorwerking van de onderzoeksuitkomsten bij GRS, bij GR Sociaal voor gemeente Dordrecht. Dat zijn eigenlijk de 3 punten die we inhoudelijk met elkaar nog moeten afhechten. Laat ik meteen ook wel even zeggen dat de verwachting is dat we deze 3 zaken afwikkelen voor de raadsvergadering, waarin de jaarstukken behandeld worden. Dat is wat mij betreft een stukje status van de controle. Misschien, dat heb ik volgens mij nog niet gezegd, als slotstuk, mocht uit die 3 punten geen bijzonderheden meer komen, dan zijn wij voornemens om een goedkeurende verklaring te verstrekken. Heeft iemand vanuit de commissie ... Sorry, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: U triggert mij een beetje dat u nog drie controles moet doen, of drie voorwaarden heeft. Ik weet niet wanneer. Dat zal wel binnenkort komen. Maar meestal op het einde, dan de meest problematische zaken moeten nog opgelost worden. Verwacht u nog dat wij daarop moeten letten qua problemen?

De voorzitter: De heer Koole.

De heer Koole: Nee. Dank u, voorzitter. Het eerlijke antwoord is nee, dat verwacht ik niet. Dit zijn 3 thema's die best wel even op tafel liggen. En we verwachten dit eigenlijk in de komende 2 weken naar een eindstreep te kunnen trekken. Punt. Dan ga ik door naar het tweede blok vanuit ons dashboard. Dat gaat over de belangrijkste bevindingen. Even een onderscheid gemaakt tussen getrouwheid en rechtmatigheid. Voor getrouwheid, wij hebben onze uiterste best gedaan om een goede kritische controle te doen op de jaarrekening. Daaruit hebben we 14 controlebevindingen aangetroffen. En in de voorliggende versie van de jaarstukken zijn daar 12 in verwerkt. En dan is er sprake van 2 niet gecorrigeerde controleverschillen. Eentje heeft betrekking op een interpretatieverschil, inzake doorrekenen van rente in de grondexploitaties. En het andere is een geëxtrapoleerde fout. Dat betekent, in een steekproef is er een bepaalde fout aangetroffen. Dan moet je dat doorrekenen, wat betekent dat voor de rest van de massa? En dat is dan een geëxtrapoleerde fout. Dat is een fout die je niet kan corrigeren en is ook nog niet gecorrigeerd. Maar deze 2 tezamen blijven ruim onder de materialiteit. Dat zit ook helemaal geen goedkeurende verklaring in de weg. Dat is het stukje getrouwheid. Meteen ook misschien goed om even het stukje reflectie op het stukje rechtmatigheid te doen. Totale onrechtmatigheid dit jaar is 6,8 miljoen. Daarvan is voor 4,4 miljoen sprake van begrotingsoverschrijdingen en 2,4 miljoen in het kader van de aanbestedingen. Begrotingsoverschrijdingen zijn altijd per definitie onrechtmatig. Dan is het wel zo dat die volgens de spelregels, zoals die zijn afgesproken binnen gemeente Dordt, nog weleens acceptabel kunnen zijn. Het gros daarvan is dan wel weer acceptabel. En ook goed om te noemen, die aanbesteding is 2,4 miljoen, dat komt voor het grootste gedeelte voort uit contracten die al in het verleden ten onrechte niet Europees waren aanbesteed.

En tezamen, die 6,8 miljoen, blijft dan ook weer ruim binnen de marges die voor Dordrecht gelden. Dan kan je zeggen dat het totaalniveau rechtmatig is gehandeld. Voorzitter, ik weet niet of daar nog vragen over zijn?

De voorzitter: Ik zie nog geen ja-klap noch nee. Het is neutraal. Dan gaat uw gang verder, mijnheer Koole.

De heer Koole: Dan ga ik door naar het derde blok. Dat is het stukje wat heet, resultaat 2024. Uiteindelijk is dat uitgekomen op 5,8 miljoen resultaat. In het dashboard staat nog 5,3, maar inmiddels is dat 5,8 geworden, in de laatste versie. Wat je wel ziet, is dat op een aantal programma's en ook programmaonderdelen sprake is van afwijkingen tussen wat uiteindelijk is gerealiseerd ten opzichte van wat we in de laatste begroting hadden staan. Toen hebben we met elkaar ambtelijk, maar ook bestuurlijk even het overleg gehad van, wat zegt dat over het voorspellend vermogen? U bent daar ook verder over geïnformeerd in de decemberbrief. Uiteindelijk op totaalniveau, als je kijkt naar hoeveel, wat is het, 600 miljoen dat de begrotingsomvang van gemeente Dordt, valt dat op zich ook nog wel mee. Dat is even mijn korte visie erop.

De voorzitter: Mijnheer Van der Meer, gaat uw gang.

De heer Van der Meer: Een vraag aan u, wat eigenlijk een vraag was die ik naar aanleiding van de jaarstukken zelf had. Namelijk of u van mening bent dat die afwijkingen op de verschillende programma's en zo adequaat zijn toegelicht? Want dat is voor mij, eerlijk gezegd, niet altijd duidelijk waarom een bepaalde doelstelling een plusje of een minnetje of een vraagtekentje krijgt, om het maar even zo te zeggen.

De voorzitter: Is de vraag duidelijk, mijnheer Koole?

De heer Koole: Ja, hij is duidelijk. En ik denk dat ik voor een gedeelte ook wel de ambtelijke organisatie moet aankijken. Die is uiteindelijk verantwoordelijk voor het stuk. Als je het aan mij vraagt, want dan heb je het over een stukje, wat is de informatiewaarde van het jaarverslag, want daar zit die verschillenanalyse eigenlijk in, dat is een vrij lijvig stuk. Dat is bij elke gemeente zo, ook bij gemeente Dordrecht. En ook ik vind het af en toe weleens zoeken van, wat hebben we gerealiseerd, wat is de impact daarvan en wat heeft het gekost? En om dat allemaal bij elkaar te vegen. Mijn oordeel is dat het jaarverslag consistent is met de jaarrekening. Wat mij betreft zitten er geen fouten in. Over de informatiewaarde ervan, misschien mag ik nog even mijn rechter bureau aankijken of zij daar nog ... Als u dat goed vindt, voorzitter.

De voorzitter: Heel goed, mijnheer Koole. U leert snel. Mijnheer Brouwer, kunt u ons even voorzien van een antwoord?

De heer Brouwer: Voorzitter, ik ga mijn best doen. Het duiden van plusjes en minnetjes is altijd een beetje subjectief. En dat maakt het ook ingewikkeld om hem echt goed te kunnen toelichten. Ik weet zeker dat mijn collega's het naar eer en geweten hebben gedaan.

De voorzitter: Mijnheer Van der Meer, natuurlijk.

De heer Van der Meer: Maar als ik het toe mag lichten? Er zit, als ik het goed heb, een punt in waarin echt een negatief oordeel wordt gedaan. Dat heeft iets met het Biesboschcentrum of de Biesbosch te maken, in elk geval. Het is mij niet duidelijk wat daar mis is gegaan, uit de toelichting daarop. En bij een behoorlijk aantal andere punten wordt een tussenkleurtje gegeven, om het zo maar te zeggen. En vervolgens wordt verteld wat er wel en niet gedaan is, maar niet wat het probleem eigenlijk is. En dat zou ik, in het kader van verantwoording van het beleid, toch eigenlijk wel verwachten.

De voorzitter: Het is volgens mij een vervolgvraag. Nee. Ik dacht een vervolgvraag te horen, maar het gaat om het signaal, van groen tot rood. Dat blijft bij mij hangen. Mijnheer Brouwer.

De heer Brouwer: Rood is volgens mij de meest makkelijkste, want daar zijn we echt nog niet begonnen. En vanmiddag hebben we een technische sessie gehad. Ik ben aan het aan het lezen geweest. Daar hebben we gewoon te maken met een wetswijziging. Zitten we te wachten op de provincie. Daar is niks gebeurd. Rood is helder, oranje ben je nog een beetje in beweging en groen ben je helemaal klaar. Ik kan hem niet concreter maken. Ik wil best nog wel een keer met de collega's kijken of we daar iets in kunnen, maar het blijft subjectief.

De voorzitter: Mijnheer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Wij zitten hier denk ik om de informatiewaarde en de informatiekwaliteit van het stuk te beoordelen. En met de mededeling van, we hebben wat vertraging opgelopen, dat biedt nog weinig aanknopingspunten voor de raad om na te denken over, moeten we dat accepteren als onvermijdelijk of is dat iets waarvan we moeten zeggen, het college moet er wat harder achteraan zitten, of wat dan ook? En die aanknopingspunten zit ik een beetje naar te zoeken. Nou kan ik over elk punt natuurlijk vragen stellen, en dat doen we misschien ook wel, maar dan komen ze toch bij u op tafel.

De voorzitter: Ik snap het. En ik zie aan mijn rechterzijde onze accountant. Die wil daarop reageren. Gaat uw gang.

De heer Steehouwer: Niet inhoudelijk antwoord op wat dan de achtergrond van die verschillen is, maar ik vind wel om u als raad in positie te krijgen, moet je kunnen beoordelen op basis van de toelichting van het college of het Dordts college beïnvloedbaar is geweest of niet? De voortgang kun je feitelijk rapporteren over, het loopt achter of het loopt voor of op schema. Alleen ik vind wel dat je als raad moet weten, hoe komt dat dan? Ik vind het heel terechte vragen. Volgens mij is dat ook de oproep aan het college straks om te zeggen, die informatiewaarde voldoet niet helemaal aan het beeld wat u als raadslid nodig heeft.

De voorzitter: Ik ben blij dat een accountant u kan overtuigen. Mijnheer Brouwer.

De heer Brouwer: Als aanvulling erop, we zijn begonnen met het leesbaarder krijgen van de begroting. Daar kijken we automatisch nu ook hiernaar.

De voorzitter: Geen vragen van de zijde van ... Mijnheer Koole, gaat u verder.

De heer Koole: Dan ga ik door naar het vierde blok uit ons dashboard. Daar reflecteren we op de samenwerking die we hebben mogen ervaren. Dat is wederom een plezierige, constructieve samenwerking die we hebben mogen ervaren. Ook goed om even te belichten. En ik was er niet al die jaren bij. Ik ben pas net binnen het Dordtse. Maar als je kijkt waar gemeente Dordrecht nu staat ten opzichte van jaren geleden, dan denk ik dat je goed kan concluderen dat daar mooie stappen zijn gezet. Een goed punt om hierin ook te noemen, is de kwaliteit van de interne controle, de VIC. Dat is echt wel dit jaar toegenomen ten opzichte van vorig jaar. Dat was wel een compliment an sich waard. Waar we het ook nog wel even in de ambtelijke en bestuurlijke voorbespreking over hebben gehad, is de kwetsbaarheid in de financiële kolom. Daar vinden we met elkaar dat nog wat ruimte voor verbetering is. Misschien 2 concrete voorbeelden. Als je kijkt naar onze jaarrekeningcontrole. Daar vragen we natuurlijk heel veel documentatie uit. En in de onderbouwingen van een aantal balansposten zie je dat dat dan toch echt wel nog wat beter kan. Een ander concreet voorbeeld is dat je ziet dat tussen de eerste versie van de jaarrekening en de laatste versie van de jaarrekening, die nu voorligt, zijn totaal nog daartussen 74 correcties nodig geweest. Die komen lang niet allemaal uit onze koker. Maar dat zegt ook wel wat van, wat is dan de kwaliteit van de eerste versie van de jaarrekening. Al met al financiële kolom nog wel wat kwetsbaar.

De voorzitter: Gaat uw gang, mijnheer In 't Veld.

De heer In 't Veld: Dank u wel, voorzitter. Met betrekking tot die VIC, die er relatief veel fouten uithaalt, zit dat dan nog op bepaalde processen of is dat echt organisatiebreed?

De voorzitter: Mijnheer Koole.

De heer Koole: Dat is een goede vraag. Dat heb ik niet helemaal scherp. Kijk, als ik hem zo even terughaal in mijn gedachten, dan zat dat inderdaad op een aantal processen. Met name het stukje inkopen en MVA, investeringen, dat daar nog wat fouten uit werden gehaald. Maar kijk ik ook weer even naar mijn burens rechts, als u dat goedvindt, voorzitter.

De voorzitter: Gaat uw gang.

De heer Rijke: Ik denk dat het VIC-team ook wel op orde is intussen, anders dan vorig jaar. Alle plekje's zijn opgevuld, laat ik het zo zeggen bij team Audit. Dat helpt ook wel.

De voorzitter: Mijnheer In 't Veld, nog een vraag.

De heer In 't Veld: Die laatste mededeling, ik bedoel, dat bestrijd ik absoluut niet, want er staat hier ook dat de VIC verbeterd is. Maar het gaat er juist om het gegeven dat de VIC veel fouten eruit haalt. Op zich prima.

En daarvan was mijn vraag, zit het op bepaalde processen? Op één, twee processen of is dat organisatiebreed? Dat was de vraag.

De voorzitter: Mijnheer Rijke.

De heer Rijke: Volgens mij is dat organisatiebreed, maar ik weet niet of mijnheer Brouwer dat kan beamen?

De voorzitter: Mijnheer Brouwer, gaat uw gang.

De heer Brouwer: Voorzitter, of het organisatiebreed is, vind ik wel heel ver gaan. Kijk, ik ben in ieder geval blij dat de VIC nu heel veel dingen ziet. Dat de VIC op orde is. Ik word inderdaad niet blij van het feit dat ze heel veel vinden. We zijn wel bezig met Fundament op orde, om ook de basis op orde te krijgen. Ik weet niet uit mijn hoofd op welke processen het zit. Ik wil dat best eens nagaan. En dan nemen we het eventueel nog wel mee met de technische vragen om te duiden welke processen nu het meeste langskomen. Geheid is het is inkoop, aanbesteden. Ik verwacht die hoek.

De voorzitter: Volgens mij heeft mijnheer In 't Veld nog een vervolgvraag.

De heer In 't Veld: Geen vervolgvraag.

De voorzitter: Dat is de bedoeling hoor. Is prima.

De heer In 't Veld: Maar het lijkt me wel handig voor de organisatie als ze weten waar die fouten gemaakt worden, met name, om daar ook de verbetering op toe te kunnen passen. Ik bedoel, als je niet weet waar het fout gaat, dan kan je het moeilijk verbeteren.

De voorzitter: Mijnheer Brouwer.

De heer Brouwer: Ik weet het niet, maar mijn team Audit weet het wel.

De voorzitter: Nog meer vragen, mijnheer In 't Veld? Nee. Mijnheer Koole.

De heer Koole: Misschien nog een kleine aanvulling, want ik had niet heel team Audit naast me zitten. Ik had wel iemand anders naast me zitten, die me wat influisterde. Dat bevestigde eigenlijk dat het inderdaad wel in die inkoophoek zat, maar die inkoophoek zit natuurlijk wel weer in alle afdelingen. Dat is ook wel weer het eerlijke verhaal.

De voorzitter: Mijnheer Koole, gaat u verder.

De heer Koole: Zal ik doorgaan?

De voorzitter: Ja hoor, zeker.

De heer Koole: Dan gaan we naar het een na laatste blok. Dat gaat over de aandachtspunten voor '25. Dat zijn eigenlijk de thema's die op gemeenteland afkomen.

Goed om één punt daar even uit te lichten. Dat is het nieuwe pensioenstelsel. Dat is eigenlijk best wel een technisch verhaal. Maar op dit moment heeft de gemeente een APPA-voorziening in de boeken. Dat is een pensioenvoorziening voor wethouders en oud-wethouders. En door de invoering van het nieuwe pensioenstelsel moet deze voorziening herijkt worden per 1 januari 2028. Maar hoe dat herijken er precies uit moet gaan zien, hoe dat gaat plaatsvinden, daar moet de gemeente ook nog keuzes over maken. En dat is medebepalend van hoe hoog die voorziening dan in de toekomst gaat worden en of er en hoe hoog dan de dotaties zijn die daar dan nog aan die voorziening gedaan moeten worden. Dat is een aandachtspunt voor de organisatie, om in het komende jaar wat meer op te helderen. Ik zie geen vragen in de zaal. Dan denk ik dat we zijn aangekomen bij het laatste blok uit ons dashboard. En dat gaat over de financiële positie. Denk ik drie dingen die ik daar wil noemen. Overall denk ik, de financiële positie is op orde. Er is een positieve uitgangspositie, met wel aandacht benodigd voor het meerjarig tekort en de structurele exploitatieruimte. Ik kan me ook voorstellen dat in de Perspectiefnota, die straks behandeld wordt, dat dat ook nog even ter sprake komt. Het tweede wat ik er graag nog even wil uitlichten, dat is het verlies. Kijk, als je kijkt naar gemeente Dordrecht en je bekijkt eigenlijk de laatste jaren, dan zie je dat er elk jaar eigenlijk verlies is gedraaid. De lasten zijn hoger dan de baten. En vervolgens wordt dat dan weer gedekt vanuit de reserves. Dat is wel goed om u te blijven realiseren. Onderaan de streep is er wel een positief resultaat, maar bovenaan de streep, dat noemen we het saldo van baten en lasten, dat is eigenlijk je echte winst of verlies, daar zit je vaak, of vaak, daar zit je de laatste jaren, met uitzondering van het Eneco jaar, in de rode cijfers.

De voorzitter: Ik heb een vraag van mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Dank u wel voor deze toevoeging. Volgens mij heeft u dit ook al benoemd in de VNG-monitor van de financiële huishouding. En daar heb ik onthouden dat dit voor ons geen probleem is, want onze manier van boekhouden is dat we alles in de reserves zetten, in plaats van in de begroting. Klopt dat? Want aan het einde blijft het dan toch nog hetzelfde. Of moeten wij die reserves van afschrijvingen anders gaan doen?

De voorzitter: Mijnheer Koole.

De heer Koole: Ik ga een moedige poging doen om die vraag te beantwoorden. En daarna kijk ik naar mijn linkerbuurman, want die zit nog meer in de cijfers, en zeker in die toekomstcijfers. Kijk, het klopt deels, maar het is wel zo dat op het moment dat je structureel verlies blijft draaien, het totale vermogen wordt steeds lager. Het eerlijke verhaal is wel dat gemeente Dordrecht op dit moment aan het interen is op de reserves. Gemeente Dordrecht heeft behoorlijk wat vet aan de botten, maar dat is wel aan het slinken. Daar moet wel wat naar de toekomst toe aan gedaan worden. En ik denk, dat is ook een mooi haakje, dat hangt ook wel echt samen met dat ombuigingspakket, wat als onderdeel van de Perspectiefnota nu aan de raad wordt voorgelegd. Dan kijk ik jou aan, of jij nog iets ...

De voorzitter: En dan even de senior. Gaat uw gang, mijnheer Steehouwer.

De heer Steehouwer: Is het echt zo erg? Op pagina 19 staat dat meerjarig overzicht in het accountantsverslag. Kijk, de raad heeft besloten om bij een aantal investeringen die te dekken uit reserves. Per jaar wordt er ongeveer 8,5 miljoen afschrijvingslast gedekt uit de kapitaallastenreserve. Dat betekent eigenlijk dat je eenmalig geld inzet voor die investering. Neem een investeringskrediet van 10 miljoen. De lasten die de exploitatie daarvan gaat krijgen, die worden gedekt uit de exploitatie. Dat betekent ook dat je niet spaart voor vervanging. Feitelijk heb je een bepaalde mate van afhankelijkheid van je vermogenspositie nu. En straks in de Perspectiefnota zal je ook zien dat dat iets minder wordt. Maar dat is wat mij betreft wel een gezonde ontwikkeling om te kijken, hoe krijg je baten en lasten meerjarig in evenwicht, zonder van de spaarrekening geld aan te wenden. En hier in de workshop, een maand geleden was het volgens mij, zijn we daar ... Ik weet niet, een aantal liep toen volgens mij bij het Dordthuis. Maar ik weet niet of u daar toen bij was. Maar daar zijn we ook dieper op ingegaan van, hoe werkt dat dan? En heel simpel, als je kijkt naar het huishoudboekje thuis, je salaris, daar moet je het van doen om je kosten te maken. En nu wordt er eigenlijk meer opgemaakt dan het salaris. En dat is eigenlijk niet gezond. Het is een kwestie van baten en lasten beter met elkaar in evenwicht brengen, om te voorkomen dat je continu reserves moet aanwenden. En het laatste wat ik wil zeggen, kijk, reserves heb je natuurlijk niet om te sparen, maar die heb je om in te zetten voor de burger. Dat je daar eenmalige investeringen van doet, strategische investeringen, bijvoorbeeld de bestemmingsreserves Strategische Investerings, is op zich niet gek. Maar nu in continuïteit daar jaarlijks gewoon een fors bedrag uit putten, is wat ons betreft niet wenselijk.

Mevrouw Boom-Vos: Ik bewaar mijn vraag even voor de Perspectiefnota dan.

De voorzitter: Dat is hartstikke goed. Mijnheer Koole.

De heer Koole: Ik noemde net 3 dingen die ik wilde noemen ten aanzien van de financiële positie. De eerste 2 al genoemd. De derde gaat nog even over de weerstandratio. Je ziet dat de weerstandratio bij de jaarstukken uitkomt op 0,9. En dat is een verslechtering ten opzichte van de laatst vastgestelde stand bij de begroting van 1,0. Wel goed om te weten dat het onverdeelde jaarrekeningresultaat van '24 daarbij nog niet zit. En om de weerstandratio weer richting het af gesproken niveau te krijgen van 1,0 is het nodig om het onverdeelde rekeningresultaat uit de jaarstukken weer toe te kennen aan de algemene reserve. En hiervoor is in het raadsvoorstel een apart beslispunt opgenomen. Die wilde ik er nog even apart uitlichten.

De voorzitter: Mevrouw Boom en mijnheer Van der Meer. Maar ik ga eerst naar mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Toen ik dit zelf zat te lezen, volgens mij is die 2,6 miljoen nu naar beneden bijgesteld, omdat het resultaat lager is, dacht ik, hier halen wij niet, wat u zegt, die 1,0 mee. Hoeveel hebben we nog nodig om op 1,0 uit te komen? Weet u dat? Of moet ik daarvoor bij de heer Brouwer zijn? Of zegt hij, kijk maar in de Perspectiefnota, daar staat het in?

De voorzitter: Er is iemand die het '...' wel kent. Anders hebben we een probleem.

De heer Brouwer: Ik heb het niet op de laatste, maar voor mijn gevoel een miljoentje of 3. Maar hij staat wel ergens concreet in de jaarstukken genoemd.

De voorzitter: Met 3 miljoen is hij gewoon op 1. Mijnheer Van der Meer, neem je niet kwalijk dat ik u vergeet. Dat kan.

De heer Van der Meer: U heeft mijn jeugdige beweeglijkheid aangezien voor het melden van een vraag, maar ik was al klaar.

De voorzitter: Mijnheer Koole, gaat u verder.

De heer Koole: In dat geval ben ik, wat mij betreft, door mijn toelichting heen van de kernboodschappen, tenzij natuurlijk er nog een vraag is vanuit de Auditcommissie. De SiSa-bijlage zat er misschien in dit stuk niet bij, maar wij hebben die wel al mogen controleren. 56 van de 57 SiSa-regelingen is al helemaal afgerond. En eentje was nog even onderhanden. Dat was 1 van die 3 punten die ik aan het begin noemde. Qua controleverklaring is het voor u denk ik vooral belangrijk dat op het moment dat er jaarstukken worden geagendeerd in de raad dat dan onze controleverklaring er ligt. En daar stevenen wij ook op af.

De voorzitter: Naar aanleiding van de laatste woorden van de heer Koole, wat gaan we doen met het stuk? Ik zie hier dat wij zouden een advies kunnen uitbrengen aan de gemeenteraad. Het kan een advies zijn, een technisch advies voor de Agendacommissie, voor of tegen oordeelsvorming, om zo maar te zeggen. En als uw voorzitter vindt ik persoonlijk dat je een gemeente, persoonlijk ... Maar daar moet u zelf even zo meteen iets over zeggen. Een jaarrekening is een heel belangrijke stuk. Ik bedoel, het is een controlestuk. Het is ook een van onze taken, zou ik bijna zeggen. Wij adviseren daarover, dat die niet zomaar even, hoe zeg je dat, geruisloos door de raad heen gaat. Maar dat is een persoonlijke attitude. Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Ik moet zeggen, ik deel die mening. Er is een heleboel tijd en moeite in gestopt. Ik vond hem heel prettig leesbaar, zeker in vergelijking met andere jaren. Ook het raadsvoorstel is mooi uitgeschreven. Maar een heleboel pagina's. Ik heb er geloof ik 300 doorlopen. Niet allemaal helemaal gelezen. Maar het bleef overal heel goed leesbaar en duidelijk, niet te veel ambtelijke taal. Dat vond ik erg prettig. En dan nog een compliment. De problemen die we de afgelopen twee jaar hebben gehad qua verbeterde interne controle en het fundament op orde krijgen, dat lijkt als ik zo de accountant, mag ik niet zeggen lijkt, dat is zo, dat is echt verbeterd. Mijn complimenten daarvoor. Ik mag ook vaak heel erg kritisch zijn. Maar als er complimenten mogen zijn, dan moet dat ook. Ik zit zelf even in dubio, want ik vind dat je tekortdoet als je geen oordeelsvormende commissie hebt. Als ik dan kijk wat mijn partij, en dan ga ik het niet politiek maken, dan denk ik, dat is verdomd weinig. Het moet ook wel toegevoegde waarde geven. We hoeven elkaar niet bezig te houden daar. Iedereen heeft het al druk genoeg met de Perspectiefnota. Ik weet niet hoe de anderen daar in zitten.

De voorzitter: Dan zou ik gewoon even de vraag willen stellen. Gaat uw gang, mevrouw.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Mevrouw Van Vugt. Dank u wel, voorzitter. Wij hebben het er ook wel even over gehad in de fractie, willen we dit bespreken of niet? Want het raadsvoorstel hebben we ook al uitvoerig gelezen en natuurlijk dat hele stuk erbij. We voelen eigenlijk hetzelfde. Het lijkt alsof je er geen recht aan doet als je het niet oordeelsvormend gaat bespreken. Maar voor ons is de noodzaak er niet.

De voorzitter: Aan de ene kant vind ik dat wel jammer. U zegt, het is wel ...

Mevrouw Van Vugt-Roose: Als het wel oordeelsvormend, dan gaan we daar van harte aan meedoen. Maar als het niet is, dan is het ook goed.

De voorzitter: En dan worden er allemaal complimenten uitgedeeld, in plaats van kritiek, wilde u zeggen.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Natuurlijk. Ook dat. Ja hoor.

De voorzitter: Mijnheer Venderbos-Lambinon.

De heer Venderbos-Lambinon: Ik zit net even te noteren, maar ik ben het eens met mevrouw Van Vugt en mevrouw Boom. Ik heb weinig toe te voegen aan de stukken.

De voorzitter: Ik snap hem. Zo meteen even een eindadvies.

De heer De Heer: Voorzitter, ik zit hier puur ter kennisneming, omdat ik niet officieel plaatsvervangend lid ben van de heer Droog. Ik laat deze aan me voorbijgaan.

De voorzitter: Mijnheer In 't Veld.

De heer In 't Veld: Ik ben het ook eens met de dames, even kijken, dan doe ik niemand tekort, volgens mij, om niet oordeelsvormend. Ik bedoel, het is inderdaad hartstikke duidelijk allemaal. En als er technische vragen zijn, die kunnen altijd nog wel gesteld worden. De SiSa-bijlage hebben we overigens ook ter beschikking, heb ik gezien. Ik zou niet weten welke heikele punten er nu nog besproken zouden moeten worden, ondanks dat het inderdaad een belangrijk document is en je het gevoel kan hebben dat je de ambtelijke organisatie tekortdoet om het niet te behandelen. Maar daar moeten we dan maar even aan voorbijgaan.

De voorzitter: En even tussendoor, voordat ik de heer Van der Meer het woord geef. Het advies zou ook gewoon positief kunnen zijn. Ik bedoel, en vooralsnog doe je recht aan om op dat moment je complimenten van mijn part even ... Zelfs in de raad. Maar we hebben er ook drie jaar lang over gedaan, voordat wij het fundament of tenminste op orde ... Ik bedoel, dan kun je zomaar zeggen, het is de laatste jaarrekening voor deze periode van vier jaar. Dan vind ik dat je op zijn minst ... Maar goed, dan eerst even mijnheer Van der Meer. Die is wat kritischer, denk ik.

De heer Van der Meer: Ik heb een imago hier. Kijk, wat de financiële kant van het verhaal betreft is het mij duidelijk. Zeker ook na de toelichting van de accountants heb ik geen behoefte aan verdere discussie daarover.

Maar ik heb net al een opmerking over de inhoudelijke verantwoording, die ook in de jaarstukken zit, van het beleid. En daar hebben wij nog wel vragen over. Daar gaan we technische vragen over stellen. En die zouden best aanleiding kunnen zijn om daar nog verder op door te willen gaan. Op dit moment niet, maar ik sluit niet uit dat over die kant van de zaak wij toch nog wat discussie willen.

De voorzitter: Vooralsnog blijf ik erbij, wat gaan we doen? Zullen wij dit alsnog oordeelsvormend, of zeggen we, met een positief advies van mijn part en dat je alsnog ook de gelegenheid ... De heer Van der Meer en ik ga niet zijn partij noemen, dat mag ik niet zeggen, maar dat u ... Maar het kan wel. Technisch gezien kan dat. Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Ik hoorde uw pleidooi. Dit is de laatste jaarrekening in deze periode. Er zijn grote stappen gezet. Je mag ook complimenten uitdelen. Het hoeft niet altijd negatief te zijn, oordeelsvormend. Dan zou ik zeggen, laten we het oordeelsvormend doen, tenzij de ambtelijke ondersteuning, die vanavond vrij heeft, dat ze zeggen, geef mij maar vrij. Maar anders neem ik mijn veren mee. Dat is ook goed. Is ook een keer leuk, toch?

De voorzitter: Mijnheer In 't Veld.

De heer In 't Veld: Ik begrijp het argument om het eventueel oordeelsvormend te doen. Aan de andere kant, je kan ook een stemverklaring afgeven. Dan kan je ook je waardering laten blijken. Want om nu een vergadering te houden van anderhalf uur of een uur, dan denk ik, we hebben op dit moment heel veel zaken spelen. Die kunnen we misschien wel even wat zinvoller besteden.

De voorzitter: Ik hoor in ieder geval de waarschuwende woorden van onze griffier die zegt, luister eens, als het niet hoeft, dan hoeft dat ook niet, want we hebben genoeg te doen, zal ik maar zeggen. Maar als de Auditcommissie zegt, dan is het bij deze, dan kunnen we gewoon even ... Met heel veel pijn mijn hart. Echt. Maar ik ben één. De Auditcommissie is degene die dat beslist. De Agendacommissie, sorry. Wij geven een advies aan de Agendacommissie. Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Ik kon door omstandigheden niet bij de technische sessie zijn vanmiddag. Kwamen daar nog veel vragen uit of een behoefte voor oordeelsvormend? Weet iemand dat?

De voorzitter: Nee. Sorry. Mevrouw Van Vugt.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Daar was ik bij. Daar kwam niet echt die behoefte uit. Er zijn wel her en der wat technische vragen. Dat is wel het voorbehoud wat er nog in zit.

De voorzitter: Ik geef het woord aan onze griffier.

De heer Van der Meer: Nog een opmerking daarover. Ik zit even door te denken. Ik heb inderdaad, of wij, en misschien ook andere partijen, hebben technische vragen.

Wat mij betreft hoeven die niet in een oordeelsvormende sessie over de jaarstukken naar voren te komen. De antwoorden kunnen ook als voeding voor de discussie over de Perspectiefnota benut worden.

De voorzitter: Mevrouw Vermeulen wilde nog wat zeggen.

Mevrouw Vermeulen: Als ik me niet vergis, dan zijn de antwoorden er niet voor het moment waarop gesloten zou moeten worden over een eventuele oordeelsvorming. Er zijn nu zo'n dertig vragen gesteld. Wel wat grotere. Dat begint behoorlijk binnen te lopen. Er zijn wel veel schriftelijke vragen. Maar goed, u mag ervan uitgaan dat de antwoorden ook gewoon passend zijn.

De voorzitter: Ik kan niet anders zeggen, dat aan de Agendacommissie even door te geven dat het een hamerstuk is. En je kan altijd een stemverklaring afleggen. Vanuit de politiek is anders. Uiteraard. Aan het dossier moet iets geschreven worden door de Auditcommissie. Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Sorry. Ik had heel bewust even alle complimenten en verbeteringen opgenoemd. Als we die erbij voegen, dan is dat voldoende, denk ik.

De voorzitter: Wij zullen de mooie woorden van mevrouw Boom even toevoegen, namelijk aan de Auditcommissie eindoordeel. Mevrouw Boom, nog eenmaal.

Mevrouw Boom-Vos: Ik ben vanuit andere gemeenten gewend, en daardoor bloedt het nu ook een beetje dood, en dat is geen pleidooi voor nu, maar dat je je wethouder ondervraagt wat ze geleverd hebben. En daar zouden we wel net wat meer behoefte aan hebben dan aan een financiële verantwoording. Die was gewoon hartstikke goed. Ik zeg niet dat we dat nu moeten doen, maar ik heb hem begin deze periode geroepen en ik ga hem volgende periode weer roepen.

De voorzitter: Mevrouw Van Vugt zie ik heel overdenkend. Gaat uw gang.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Ik zit hier nog vrij nieuw als vervanger van Albert. Maar ik vraag me af, dit is niet politiek, dan vind ik het juist heel erg prettig dat er de niet-politieke figuren zitten.

De voorzitter: Dat klopt. Maar we hebben met elkaar in de beginperiode afgesproken, voordat u erbij gekomen bent, mocht er behoefte zijn aan een politiek figuur, noem ik het dan maar, bestuurder, dan roepen we hem, hij moet er maar komen. Dat hebben we gezegd. Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Dat bedoelde ik niet. Ik bedoelde meer in het jaarrekeningproces. Daar heb je een financiële verantwoording en een inhoudelijke verantwoording. En die inhoudelijke verantwoording mis ik gewoon heel erg binnen de gemeente Dordrecht. En juist die is politiek. Dat is wat ik bedoelde. Dat vraag je hier niet bij een Auditcommissie, maar dat zou je dan in een oordeelsvormende doen.

De heer Van der Meer: Dat is precies wat ik ook bedoelde.

De voorzitter: Precies. Wordt in principe genoteerd. En dan gaan we het eraan toevoegen. Ik hoop dat ik niks vergeten ben. Mijnheer Koole, heb je nog iets toe te voegen?

De heer Koole: Nee, dank u.

De voorzitter: Mijnheer Steehouwer ook niet?

4. Perspectiefnota 2026

De voorzitter: Dan ga ik naar het volgende punt, En dat is de Perspectiefnota 2026. En in ieder geval dank voor de ontvangst van de Perspectiefnota, nogmaals, vorige week vrijdag. Hier hebben we lang naar uitgekeken. Ik in ieder geval wel. Wat voorafging is een raadsbesluit naar het bedrag waarvoor bezuinigingen in kaart gebracht moesten worden. Nu ligt er een voorstel. Ik denk dat we hier in de Auditcommissie de raadsinformatiebrief met procesverantwoording minder relevant vinden. Wel relevant is het proces en de informatievoorziening doorgronden, de voorgestelde financiële besluiten en de haalbaarheid en de beheersing hiervan wegen. En ik zou toch even willen beginnen om het woord te geven aan de heer Steehouwer, die de BDO reflectie zal toelichten. De heer Steehouwer.

De heer Steehouwer: We hebben eigenlijk, net als vorig jaar, de Perspectiefnota, zoals die door de ambtelijke organisatie is voorbereid, in opdracht van het college, beoordeeld of daarop gereflecteerd, zou je kunnen zeggen. Dat is niet een beoordeling van alle getallen die erin staan en dat soort zaken, maar meer gewoon technisch naar gekeken van, wat valt ons nu op? U heeft hem, als het goed is, ook ontvangen en kunnen bestuderen. Hoewel we het hebben geprobeerd compact te houden, een paar dingen die ik nog eventjes wil onderstrepen. Inzet van reserves, daar ging het zojuist ook al eventjes over. Inzet van reserves kost ook geld. En nu heeft Dordt nog ongeveer 200 miljoen op de bank, maar op een gegeven moment is dat ook op. En dan moet je voor inzet van reserves geld lenen. En daar betaal je rente over. Dat raakt ook je exploitatie. Dat is denk ik wel belangrijk om dat even als achtergrondkennis ook nog mee te nemen. Dat is niet iets wat acuut is, maar wat wel op de langere baan een punt zou kunnen zijn, mocht je blijven inzetten op reserve, ter dekking van kosten. Wat ik heel mooi vind, is dat aan de ene kant gaat het over ombuigingen om een acute uitdaging het hoofd te bieden. En aan de andere kant wordt er ook verder gekeken om te kijken, hoe wordt Dordt langjarig gezond, financieel? En dat zie je onder andere terug met het laten afnemen van de afhankelijkheid van de kapitaallastenreserve met ongeveer 1,75 miljoen per jaar. En wat, wat mij betreft, echt wel een klein stapje de goede richting op is, om het maar even zo zuinig te zeggen. Wat ook wel belangrijk is, is dat vanaf 2030 staan er forse investeringen op de agenda, waar nog geen dekking voor gezocht of gevonden is. Het is maar net hoe je het ziet. Daar zit een risico in vanaf 2030 als het gaat over, hoe dek je dan die investeringen? Dat is ook latent een risico dat je dan ook weer reserves moet gaan inzetten om die kapitaallasten te dekken. Er staan heel wat ombuigingen in de Perspectiefnota. Die hebben wij uiteraard niet van politieke adviezen of zoiets voorzien. Maar volgens mij is er heel hard aan gewerkt vanuit alle hoeken en gaten van de organisatie, als ik het zo zie.

Daar zat er eentje bij, die wil ik nog wel eventjes benoemen. Dat was de inzet van het overschot in het btw-compensatiefonds. Dat is ook weer die 1,75 miljoen. En ik zat in eerste instantie een beetje ernaar te kijken dat ik dacht, is dat wel voorzichtig? Maar dan moet je ook reëel zijn. En wij roepen al een aantal jaren, begroot realistisch. En wat is realistisch? Dat je kijkt van, wat kan ik echt gaan doen? Wat is uitvoerbaar? Dat zet je in je begroting. Maar ook, wat is realistisch aan opbrengst? Dat zet je dan ook in je begroting. En op zich, resultaten uit het verleden zijn geen garantie voor de toekomst. Maar als je kijkt naar het overschot in het btw-compensatiefonds, al heel langjarig leidt dat tot een baten voor de gemeente Dordrecht. En daar is nu 70 procent van, een voorzichtig ingeschat bedrag, ingerekend. Is dat dan echt zo risicovol? Ik denk dat dat eigenlijk wel meevalt. Er zit ook een ander element in. Dat gaat meer over de Groeiagenda. Dordt is natuurlijk al een aantal jaren bezig om het aantal inwoners te laten groeien. Dat leidt ook tot een hogere algemene uitkering. Daar staan natuurlijk ook hogere kosten tegenover, om de voorzieningen op peil te houden. Daar zijn natuurlijk aannames gedaan om te kijken, hoeveel krijg je dan extra en hoe verhoudt zich dat tot de kosten die je moet maken? Daar is nu een voorzichtige inschatting gemaakt dat die zich fiftyfifty tot elkaar verhouden. Wel het advies van ons om te zorgen dat je daar ook als ambtelijke organisatie en college de vinger aan de pols houdt van, hoe verhoudt de werkelijke extra opbrengst zich tot de werkelijke extra kosten daarvan? En dat geldt natuurlijk ook in de breedte als je kijkt naar alle ombuigingen. Dat hebben we ook in ons accountantsverslag vorig jaar opgeschreven. Je ziet aan de ene kant begrotingsoptimisme, dat je de kosten die je begroot niet uitgeeft. Als je dat spiegelt, kun je natuurlijk ook een kritische kanttekening plaatsen bij, hoe realiseerbaar zijn dan de ombuigingen die erin staan? En als er 15 miljoen aan ombuigingen worden besloten, ga je dan 15 miljoen realiseren of is dat ook, bij wijze van spreken, maar 10 of 8 miljoen. Ook daarin zou ik echt wel een stuk realisme willen oproepen bij u als raad van, kijk kritisch naar, hoe realistisch is het bedrag in jaar 1, jaar 2, jaar 3 wat nu in de Perspectiefnota staat om ook echt te kunnen realiseren en daarmee die ombuigingen een feit te doen worden? En een wat meer wezenlijk punt, en dat hebben we in de workshop vorige keer ook wel aangestipt, het is nu redelijk beleidsarme, als ik het zo mag zeggen, Perspectiefnota. Dat is natuurlijk ook inherent aan de fase waarin het college zich bevindt. En ik denk ook wel dat het iets meer is, wat ik nu ga zeggen, voor het nieuwe college straks of de nieuwe raad straks, hoe kijk je nu naar beleid, hoe prioriteer je beleid en hoe allocer je dan vervolgens middelen aan die prioriteiten om ook echt te zeggen, dat vinden wij het allerbelangrijkst, daar zetten we het geld primair op in. En vervolgens zet je de lagere prioriteiten in de tijd en in het geld uit. Ik denk dat dat meer iets is om structureel langjarig nog eens een keer de degens over te kruisen als raad met het nieuwe college, zou ik bijna zeggen. Maar ik denk dat dit wel de belangrijkste dingen zijn die ik nog eventjes wilde benoemen, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Steehouwer. Hebt u een vraag aan de heer Steehouwer zelf? Gaat uw gang, mijnheer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ik heb een aantal vragen zelfs. Eén, er worden in het begin van jullie reflectie een aantal mogelijke problemen genoemd. Dat snap ik allemaal. Er staat eigenlijk één beleidsinhoudelijk punt in, en dat is Agenda 2030.

Waarom staat die daarin? Snap ik dat die erin staat. Maar waarom niet andere beleidsinhoudelijke uitdagingen waar de stad mee te maken krijgt? Energietransitie, klimaatadaptatie, grotere armoede en weet ik wat. Dat is vraag één. Vraag twee, de waarschuwing dat niet alle kosten na 2030 al voorzien zijn, is heel begrijpelijk. Maar hoe realistisch is het om die wel te voorzien? We kunnen toch sowieso, denk ik, niet zo goed voorzien hoe de situatie in 2030 is qua inkomsten en uitgaven en maatschappelijke uitdagingen. Misschien nog iets meer toelichting daarop. Drie, er wordt gepleit om geld achter de hand te houden. Nee, om bezuinigingsopties open te houden, die niet meteen worden ... Waartoe wordt besloten, omdat niet alle bezuinigingen helemaal gerealiseerd zullen kunnen worden. Dat lijkt mij prima. Misschien een beetje een vreemde vraag, maar zou je niet naar de analogie daarvan ook een lijstje moeten maken van opties waar je extra geld aan zou willen besteden als je geld overhoudt uit de bezuinigingsoperatie?

De voorzitter: Dat waren drie vragen.

De heer Van der Meer: Ik heb er nog twee. Mag dat?

De voorzitter: Dat mag. Gaat uw gang, mijnheer Van der Meer.

De heer Van der Meer: De vierde gaat over indexering en wat u ook zei, over dat de kosten en de baten van extra inwoners niet duidelijk is. Betekent dat dat u het mogelijk acht dat met meer inwoners we ook meer geld tekortkomen, om het zo maar te zeggen? Anders gezegd, dat het aantal inwoners minder stijgt dan de kosten die de gemeente moet maken. Is dat mogelijk? En de laatste is de beschouwing over balans tussen de financiële kant, maar ook de haalbaarheidskant, personeel beschikbaar en dat soort dingen. Dat suggereert dat prioritering heel belangrijk is. Snap ik. Maar ook dat bepaalde weloverwogen investeringen kunnen helpen om het probleem te tackelen. Aan wat voor soort prioritering en wat voor soort investeringen zou je dan kunnen denken, om ons denkproces een beetje verder te helpen?

De voorzitter: Ik zou ze willen herformuleren, maar dat gaat mij niet lukken. Ik hoop dat de heer Steehouwer dat genoteerd heeft. En ik verzoek u om even dat inderdaad vanuit een technische kant te bekijken. Maar dat wil ik wel even blijven benadrukken. Dank u wel. Mijnheer Steehouwer, gaat uw gang.

De heer Steehouwer: Ik ben geen politicus.

De voorzitter: Met dat soort mensen moet je uitkijken.

De heer Steehouwer: De eerste vraag triggert u me wel mee hoor. Want kijk, er zijn natuurlijk heel veel uitdagingen als het gaat over Integraal Huisvestingsplan. Daar hebben we natuurlijk ook al iets eerder over gezegd van, wat zit er wel in de begroting, wat zit er niet in de begroting? Kijk, wij hebben ons nu echt gebaseerd op wat er in de Perspectiefnota staat aan geplande activiteiten, laat ik het zo maar noemen, in hoeverre daar ook meerjarig dekking voor is. Daar komt die opmerking vandaan van, in 2030 ga je investeringen doen waar op dit moment nog geen dekking voor is.

Dat is niet iets waarvan wij zeggen, let op, dat moet je niet doen, of iets anders in die strekking. Maar het is meer, realiseert u zich dat dat een risico zou kunnen worden op het moment dat er niet de creativiteit of de middelen worden gevonden om die uitgaven alsnog te dekken. Een dieperliggend punt hier in dit kader is natuurlijk wel dat klimaatadaptatie, alle investeringen in riool, dat soort zaken, vraagt wel om continu bijstelling van bijvoorbeeld het rioleringsplan. Is dat wel adequaat op? Eens in de vier jaar moet dat worden geactualiseerd. Dat zijn natuurlijk allemaal dingetjes en dingen die ook echt in de komende jaren nog wel tot impact op dit perspectief kunnen leiden. Eigenlijk kun je zeggen, er is natuurlijk nog heel veel onzekerheid. We hebben allemaal geen glazen bol. Of dit het hele beeld is wat nu door het college wordt gezet in de Perspectiefnota? Maar ik zou hem wel vooral aan willen vliegen vanuit de plannen die er liggen. Die zijn vertaald op hoofdlijnen in de Perspectiefnota. En daar is de Perspectiefnota voor bedoeld, omdat het natuurlijk over de begroting '26-'29 gaat.

De voorzitter: Mijnheer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Een vervolgvraag erop. Want dat betekent dan dat de uitdagingen waarvan, naar het oordeel van de raad op dit moment, nog onvoldoende beleid is, dat ze daar rekening mee moeten houden bij het verder nadenken over de financiële problemen?

De heer Steehouwer: Klopt.

De voorzitter: Mijnheer Steehouwer.

De heer Steehouwer: De dekking 2030, volgens mij heb ik daar net al iets over gezegd. De realiseerbaarheid van ombuigingen aan de kostenkant, ik denk dat het sowieso goed is, dat hebben we ook ergens opgeschreven, blijf monitoren hoe het zich ontwikkelt. En als er plussen zijn, geldt natuurlijk precies hetzelfde, alleen wij kijken, je moet ombuigen. Daar ligt het risico. Daar zit natuurlijk uiteraard een keerzijde aan.

De voorzitter: Mevrouw Boom heeft een tussenvraag.

Mevrouw Boom-Vos: Een verdiepende vraag hierop. Als ik de Perspectiefnota goed heb gelezen, dan wordt de reserve Sociaal Fonds gevuld met de realisatie van de ombuigingen. Dank u wel.

De voorzitter: Mijnheer Steehouwer.

De heer Steehouwer: En natuurlijk eigenlijk is dat stuk nog in te vullen, wat je daar vervolgens mee gaat doen. Daar zit, denk ik, wel een stukje politiek in. Ik blijf daar nu van weg. Als er geld overblijft, geldt ook precies dezelfde uitgangshouding. Ga je die inzetten voor structureel nog gezonder worden of sneller gezond worden of andere dingen? De groei, ik weet niet of dat ik die vraag helemaal goed begreep, er zit natuurlijk een volume-indexatie in, in feite. Daar zitten aannames onder, enerzijds qua, hoe gaat de groei zich ontwikkelen. Maar ook, wat betekent dat voor de kosten en de opbrengsten daarvan?

Ik dacht uw vraag zo begrepen te hebben dat op het moment dat de groei tegenvalt, kan je dan wel de kosten hebben die samenhangen met die groei? Maar misschien is dat niet wat u bedoelt.

De voorzitter: Mijnheer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ik bedoel gewoon, misschien simpeler, u zegt terecht, neem ik aan, als de stad groeit, komen er meer inkomsten, maar ook meer uitgaven. De ambitie van bijvoorbeeld Agenda 2030 is dat die extra inkomsten hoger zijn dan de extra uitgaven, om het zo maar te zeggen. En de vraag is of u op basis van uw ervaring dat ook zo inschat, of dat het net zo goed denkbaar is dat dat anders uitpakt?

De heer Steehouwer: Ik snap de vraag. Goede verduidelijking. Het is een beetje een flauw antwoord, maar dit hangt er natuurlijk wel van af welke keuzes er gemaakt worden. Want als het voorzieningenniveau heel hoog ligt, kost dat meer geld. Daar kunt u als raad natuurlijk nog wel allerlei knoppen beïnvloeden. Maar in essentie ligt er een businesscase op grond waarvan je kan zeggen, de investeringen die we gaan doen in groei van de staat draagt bij aan financiële gezondheid van de stad. In basis moet het ook geld kunnen opleveren. En ik denk dat dat een terecht uitgangspunt is, in die zin. En dan prioritering. Ik leg het altijd maar zo uit dat feitelijk kijk je er als college denk ik prima naar van, welke effecten wil je realiseren voor de stad? En om die effecten te realiseren, moet geld worden ingezet die bijdraagt aan die effecten. En de vraag is vooral, hoe groot is het effect wat je beoogt ten opzichte van de middelen die je daarvoor moet inzetten? En is dat in balans of zet je zoveel middelen in op een bepaald doel wat niet heel veel bijdraagt? Prioriteren doe je wat mij betreft vooral op, welk effect beoog je en hoe groot is dat effect in relatie tot de kosten en inspanningen die je moet leveren? Als je het dan hebt over, waaraan moet je denken om de uitdaging het hoofd te bieden, waardoor je misschien wat minder hoeft te prioriteren? Want dat is denk ik waar het dan op neerkomt. Ik denk als je bijvoorbeeld kijkt naar het ambtelijk apparaat, die zijn allemaal heel druk met allerlei bezigheden. Simpele dingen als automatiseren van repeterende handelingen zou een heel zinvolle investering kunnen zijn om te zeggen, we maken daarmee ambtelijke capaciteit vrij om andere dingen te gaan doen. En natuurlijk krijg je dan het vraagstuk van, zijn diezelfde mensen dan inzetbaar op andere taken? Maar wij zijn bijvoorbeeld bij een aantal gemeentes administratieve taken aan het doorlichten om te kijken, wat kost dat en wat kost het om dat met een robot te doen? Een robot is een ingewikkeld iets voor gewoon een computerprogramma wat hetzelfde kan. En feitelijk zie je dat er heel veel van die repeterende handelingen, zonder oordeelsvorming of inschattingsvermogen, te vervangen zijn door computers, door programma's waarmee je bij middelgrote gemeentes al zo tonnen kunt besparen op personele inzet. Als het gaat over soort investeringen denk ik onder andere aan dit soort zaken. En natuurlijk in het ruimtelijk domein kun je ook allerlei innovaties bedenken om grondexploitaties efficiënter of sneller in de tijd te realiseren, maar dat gaat een beetje mijn pet te boven, om eerlijk te zijn.

De voorzitter: Was het zover de toelichting op de Perspectiefnota? Zijn er nog vragen vanuit de commissie naar de heer Steehouwer? Anders ga ik naar de ambtelijke, of de organisatie, ik mag het geen ambtelijk meer noemen eigenlijk.

Het is me opgelegd, organisatie. En ik luister. Aan wie mag ik het woord ... Want ik zie mijnheer Bouwer, mijnheer Hagoort zie ik ook, ons allen bekend. Mijnheer Brouwer?

De heer Brouwer: Voorzitter, ik ben een beetje zoekend. We hebben vanmiddag natuurlijk de technische toelichting gehad op de Perspectiefnota, wat erin staat, wat we willen. Ik weet even niet of ik nu nog wat toe te voegen heb aan wat net gezegd is, of om te duiden heb op de Perspectiefnota. Misschien is het handiger om te kijken of er dan nog gewoon vragen zijn vanuit de Auditcommissie.

De voorzitter: Volgens mij was niet iedereen er. Want ik snap uw verhaal wel dat u zegt, ik ga het niet repeteren. Maar wij zitten hier in de Auditcommissie. Ben ik iets strenger, want ik bedoel, u komt er niet zomaar makkelijk vanaf, kan ik u vertellen. En vooral als ik hier zit. Maar serieus, ik bedoel, ik zou graag voor mijn part misschien een herhaling, maar kan het een verheldering zijn voor verschillende commissieleden. Ik was er zelf ook bij, maar nu zit ik in een andere rol. En misschien luister ik beter dan ik daar gedaan heb. Ik probeer het niet grappend te maken, maar ik zou het wel heel prettig vinden als u voor mij part resumerend dat even doet. En dan zal de commissie daarna nog wat vragen daarover stellen. Mijnheer Brouwer.

De heer Brouwer: Ik ga mijn best doen. Ik denk niet dat ik toe ga lichten hoe de Perspectiefnota is opgebouwd, welke onderdelen erin zitten en dat soort zaken. Volgens mij is dat vanmiddag ...

De voorzitter: Eens.

De heer Brouwer: Ik denk dat er een Perspectiefnota ...

De voorzitter: Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Mag ik wel een technische vraag stellen over het proces? Wanneer moeten de technische vragen ingeleverd zijn? Dat zag ik niet zo snel. Ook vrijdag

De voorzitter: 13, 17, 24. Er zit wel een week tussen. Ik ben erbij geweest. Mijnheer Brouwer, gaat uw gang.

De heer Brouwer: Ik denk dat er inderdaad een Perspectiefnota ligt, als ik kijk, waarin we zien dat er weinig nieuw beleid in zit, waarin we als organisatie echt wel een eerste stap aan het zetten zijn om naar een meer robuuster financieel beleid te gaan. Dat zit deels in afbouw van de reserve afschrijving, zit deels in het anticiperen op tekorten in de indexatie en uiteraard ook met het pakket aan ombuigingen wat voorligt aan uw raad, om te kijken hoe we onze begroting meerjarig dicht krijgen. Ik zit even hard te denken wat mijnheer Hagoort als bijzondere punten had. En dan denk ik dat één daarvan het btw-compensatiefonds is. Die heeft mijnheer Steehouwer net ook genoemd. We hebben begin dit jaar een brief gehad van de provincie die aangeeft, in deze situatie is het helemaal niet onverantwoord om ook te kijken naar je btw-compensatiefonds en wat je daar ieder jaar van terugkrijgt. Er zijn gemeentes die dat al begroten. Wij hebben dat tot nu toe niet gedaan.

Maar krijg je zo'n brief, is dit ook wel het moment om nog een keer goed te kijken of je dat wel wil. Die hebben we meegenomen en gebruikt om de afhankelijkheid die in de begroting zit van de reserve afschrijving een stukje af te bouwen. We halen daar ieder jaar nu ongeveer 8,5 miljoen uit. En dan is na 25 jaar die reserve leeg. En dat is een beetje wat mijnheer Steehouwer ook aangaf, wat doe je dan? Dan hebben we best een groot gat te zoeken. We hebben ervoor gekozen om een deel van het btw-compensatiefonds in te gaan boeken als structurele inkomst. En dat te verrekenen met de jaarlijkse onttrekking uit die reserve. Dat maakt dat die reserve minder groot hoeft te zijn, want ik haal tenslotte nu het geld op een andere manier binnen. En dat maakt ook dat we een eerste stapje zetten naar de toekomstige vervanging, want het is een structureel dekkingsmiddel. Na 25 jaar is mijn reserve leeg, maar dan heb ik in ieder geval die 1,75 miljoen al klaarstaan als stukje dekking voor toekomstige vervanging. En daarmee zie je dat we stapsgewijs die beweging maken om minder afhankelijk te worden van. Hoe is die reserve nu ingezet? Hij is vooral ingezet om het risicoprofiel wat we hebben op het Maasterras op te kunnen vangen vanuit ons weerstandsvermogen. Je ziet dat die volledig wordt toegevoegd aan de reserve grondbedrijf.

De voorzitter: Ik heb hier een vraag van mevrouw Boom, voordat u verder gaat, mijnheer Brouwer.

Mevrouw Boom-Vos: Dank u wel. Het is goed om te horen dat die reserve afschrijving opgehoogd wordt. Hebben we dan ook voldoende reserve om alle kosten die in de begroting zitten op te vangen, of hebben we dan nog steeds een tekort? Teren we nog steeds in op onze reserves?

De voorzitter: Mijnheer Brouwer.

De heer Brouwer: We gaan iets minder structureel interen op reserves. Wat we nu gedaan hebben, is dat we, en dat is een beetje ... Ik ga jouw voorbeeld gewoon weer beetpakken. Een beetje dat wij bij ons vast salaris aan inkomsten, en daarbovenop hebben wij besloten dat we een pot geld hebben. En die gebruiken we dan om de extra investeringen die we in het verleden gedaan hebben te kunnen betalen. Overigens moet ik eerlijk zeggen dat die keuze die in het verleden gemaakt is met de verkoopopbrengst van het Bouwfonds en ik denk het Dordts Energiebedrijf nog aan Eneco, dat dat wel een goede geweest is. Als je kijkt naar het voorzieningenniveau wat we nu hebben in Dordt, met een Sportboulevard, musea, dat hadden we niet gehad als we die beweging toen niet gemaakt hadden. Alleen ik kan het bedrijf niet nog een keer verkopen. En die stap zijn we nu aan het maken, door te kijken of we andere inkomsten kunnen gaan vinden voor die reserve. En tegelijkertijd gebruiken we die vrijval om de groei in de stad mogelijk te maken bij Maasterras. Bij even de vraag van u nog, mijnheer Van der Meer, ik ga ervan uit dat de groei die wij bij Maasterras hebben echt nog wel wat bijdraagt in positieve zin voor onze begroting. Alleen dat soort zaken staan inderdaad wel onder druk. Alleen juist die beweging is daar gemaakt om te zorgen dat wij qua bewoners en inwoners gaan passen in de voorzieningenjas die we hebben met een Sportboulevard en het museum. We zullen het misschien niet allemaal zelf in onze eigen begroting zien, maar wel in de bezetting van dat soort voorzieningen. Die combinatie hebben we proberen te maken. En dan denk ik, voorzitter, dat ik de belangrijkste heb.

De voorzitter: Er is nog een vraag van mevrouw Boom, voordat u even ...

De heer Brouwer: Alle vragen mogen.

De voorzitter: Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Ik kreeg niet helemaal het antwoord wat ik begrijp of wilde, dat is maar net ... Mijn zorg is vooral, u zegt net, de oude investeringen schrijven we af en daar hebben we nu die reserve voor. Is die voldoende dekkend voor de komende twintig jaar om dat te doen? En daarnaast, alle nieuwe investeringen die we gaan hebben, ik begreep dat van het Maasterras het al geregeld is, maar hebben we dan nieuwe ombuigingen nodig om dat te dekken, de nieuwe investeringen? Snapt u wat ik bedoel?

De voorzitter: Mijnheer Brouwer.

De heer Brouwer: Voorzitter, ik denk dat ik hem begrijp.

De voorzitter: Ik zie u kijken en ik denk, begrijpt hij het of wil hij het niet begrijpen?

De heer Brouwer: Dit is even mijn denkblik. Het restant van de reserve die er nog in zit, is groot genoeg om die oude investeringen te kunnen blijven betalen. Het zinnetje wat bij mijnheer Hagoort in de presentatie stond, wat we doen, we gebruiken nieuwe inkomsten om oude uitgaven te blijven dekken. En daarmee heb je nog steeds voldoende dekking voor het stukje wat we nu hebben. Maar begin een beetje te sparen ... Een stukje. Het eerste stukje hebben we voor de toekomstige vervanging. Als we dit niet gedaan hadden, was de reserve leeg en dan hadden we met zijn allen niks gehad. En dan ben ik uw tweede vraag vergeten.

De voorzitter: Die gaat ze nog herhalen. Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Volgens mij was dat hem al. Waar het mij vooral om ging, dat bij de investering in de toekomst, moeten we dan een nieuwe ophoging aan de reserve doen? Ja, volgens mij zei u net.

De heer Brouwer: Mijn voorkeur zou hebben om juist meer te zoeken in andere vormen van dekking dan weer met een reserve, want dan doen we weer hetzelfde wat we altijd gedaan hebben. En het uitgangspunt moet echt zijn dat onze jaarlijkse inkomsten net zo groot zijn als onze jaarlijkse uitgaven. En dat zijn ze nu niet. En dat hebben we een maand geleden ook gezien. Even uit mijn hoofd, volgens mij geven we 18 miljoen meer uit dan we per jaar binnenkrijgen. Het zou fijn zijn als dat terug kan naar een ... Volledig evenwicht weet ik niet, maar het is nu wel heel erg uit balans.

De voorzitter: Zijn er nog aanvullingen vanuit de kant van de organisatie? En zal sowieso mijnheer Van der Meer even het woord willen geven. Het zou me zomaar kunnen. Mijnheer Hagoort.

De heer Hagoort: Korte aanvulling op de stadscontroller. In het perspectief, de grote hoofdtabel, hebben wij daarnaast op regel 11, dat is het aanvullen van de weerstandratio. Die kwam net ook al eventjes aan de orde. De stap van 0,9 naar 1,0 wordt ook gemaakt door feitelijk, ik noem het even, het restant van het begrotingssaldo voor 3 jaren, '25, '26 en '27, te storten naar de reserve grondbedrijf. Dat is ook een manier of een voorstel van het college om die ratio naar 1,0 te brengen. Het is niet voldoende om alleen het onverdeeld rekeningresultaat van 2,6 miljoen daarvoor te brengen. We hebben echt ietsje meer nog nodig. Dat is mijn aanvulling.

De voorzitter: Was het niet een vraag van u, mevrouw Boom? Er werd eigenlijk aangenomen dat het 3 miljoen is ongeveer, maar nu hoor ik iets anders. Om dat aan te vullen, moeten we niet ongeveer, maar exact, want u bent een man van de cijfers ...

De heer Hagoort: Het is jammer dat ik het plaatje niet voor me heb.

De voorzitter: Maar dat kunt u ook zo.

De heer Hagoort: Er zit wel een en ander aan verloop tussen de stand bij de jaarstukken en de Perspectiefnota 2026. U heeft bij Perspectiefnota 2025 ook een aantal besluiten genomen. Waren wat harde onttrekkingen. Tegelijkertijd hebben we ook toevoegingen. Dat staatje heb ik vanmiddag kort laten zien. En ik moet wel de stadscontroller gewoon ook bevestigen. Het bedrag dat wij nodig hebben om precies op een ratio van 1,0 te komen, schommelt zo tussen de 3 en de 4 miljoen. En omdat wij een behoorlijk opgehoogd risicoprofiel hebben en ook een behoorlijk opgehoogd reserveprofiel, is een 0,1 of zelfs een 0,01 meteen een fors bedrag, als u begrijpt wat ik bedoel.

De voorzitter: Ik snap het. Is uw vraag beantwoord, mijnheer Van der Meer? Nee. Dan zal ik even eerst mijnheer Van der Meer de vraag ... En daarna ga ik naar mijnheer Steehouwer. Die heeft een reactie namelijk op, of een verduidelijking ... Zal ik eerst even een verduidelijking ... Dank u wel, mijnheer Van der Meer.

De heer Steehouwer: Ik zat even te zoeken, voorzitter. Op pagina 17 van de jaarstukken, bovenaan, staat de omvang van de algemene reserve, plus reserve grondbedrijf en posten onvoorzien is 22,3 miljoen. En het risicoprofiel van Dordt is 25,2 miljoen. En het verschil daartussen is eigenlijk de 3 miljoen die de stadscontroller noemde als het gaat over het aanvullen van het vermogen.

De heer Brouwer: En om dan de laatste verduidelijking ...

De voorzitter: Mijnheer Brouwer, gaat uw gang.

De heer Brouwer: Dank u, voorzitter. We hadden het op dat moment over de jaarrekening. Vandaar dat ik deze 3 miljoen noem. En wat mijnheer Hagoort nu aangeeft, dat je na 31-12-'24 ook weer ontwikkelingen ziet, waaronder het toevoegen van het risicoprofiel van Maasterras, waardoor die getallen nog een beetje schuiven.

De voorzitter: Het grondbedrijf. Uw vraag.

De heer Van der Meer: Ik was vanmiddag niet bij die sessie. En ik heb nog wel een technische vraag om het te snappen. Mevrouw Boom snapt het al, maar ik nog niet. Namelijk hoe het met dat Sociaal Fonds zit. Hoe dat gevuld wordt en wanneer dat gevuld wordt? Want ik lees nu, op termijn wordt dat 1 miljoen. Waar komt dat bedrag van 1 miljoen bij, wat kunnen we daarmee en hoe wordt het opgebouwd? Kan daar nog iets meer toelichting op komen.

De voorzitter: Ik zie mijnheer Hagoort heel snel naar de microfoon grijpen. Ik denk dat hij een antwoord geeft.

De heer Hagoort: Ik wilde eigenlijk een kleine aanvulling maken op wat net gezegd werd, dat de ruimte voor vullen van het Sociaal Fonds uit de ombuigbesparingen komt. Dat vind ik geen mooie manier van vergelijken. Dat realiseer ik me dat dat inderdaad tekst is, maar die kan je wel op twee manieren interpreteren, zijnde de ombuigruimte wordt toegevoegd aan financieel perspectief. En feitelijk in mijn beleving is de ruimte voor het Sociaal Fonds gewoon de ruimte uit het financieel perspectief. En dat dat gunstiger wordt, tussen haakjes vanwege de ombuigingen, wil niet zeggen dat er een een-op-een relatie te trekken is tussen het Sociaal Fonds en de ombuigbesparingen.

De voorzitter: Bedankt voor uw aanvulling. Maar even, er is nog een onduidelijkheid. Precies, onduidelijkheid.

De heer Van der Meer: Mijn vraag is nog niet beantwoord. Tenminste, ik snap nog niet, waar komt het geld voor dat fonds vandaan? Want er staat nu, op termijn wordt dat 1 miljoen maar.

De voorzitter: Heel even. De vraag was namelijk aan de organisatie. En één van de drie heren zou dat kunnen beantwoorden, of niet. Mijnheer Hagoort.

De heer Hagoort: Voorzitter, mijnheer Van der Meer, de 2029 schijf in de tabel, daar wordt hij bereikt. En in diezelfde tabel ziet u feitelijk op de regels 2 tot en met 12B, dat zijn allemaal regels die op hun beurt, even het goede woord gebruiken, haast concurreren binnen het totale perspectief. En daarmee bedoelde ik te zeggen, de oploop van min 330 min 670 min 1 miljoen is een dekking uit de totaal beschikbare ruimte. Gaat uw gang, mijnheer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Helder. Ik moet gewoon beter kijken. Dank u.

De voorzitter: Ik ga nog niet sluiten hoor, maar ik wilde nog even aan de organisatie en onze accountants vragen of er wat de aanvullingen zijn. En dan geef ik daarna het woord namelijk aan de Auditcommissie, waarbij ik een aantal dingen en zo neerleg wat we wel en nu moeten gaan adviseren en op basis waarvan we dat moeten doen, als het gaat om perspectief. Die wordt sowieso besproken. Daar hoeven we niet moeilijk over te doen. Maar we kunnen wel advies vanuit onze hoedanigheid als Auditcommissie ... Mevrouw Boom, gaat uw gang.

Mevrouw Boom-Vos: Wij waren heel even in gesprek over het Sociaal Fonds. Mag ik nog een vraag stellen over de voorgestelde besluiten 6 en 7? Die gaat over de bestemmingsreserve Sociaal Fonds en de bestemmingsreserve dagrecreatieterrein. In de tekst staat dat het ter besluitvorming van de raad is. Voor mij is het onduidelijk, is dit een voorstel van het college of is dit het gevolg van een eerder raadsbesluit?

De voorzitter: Dat is een hele duidelijke vraag. En technisch ook. Mijnheer Hagoort.

De heer Hagoort: Voorzitter, het is het instellen van twee nieuwe reserves. En dat is een expliciete raadsbevoegdheid. Enkel vanuit die optiek wordt hij als los beslispunt aan het raadsvoorstel toegevoegd. Vorming van een reserve, met diverse instellingscriteria.

De voorzitter: Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Boom: Waar komt dit vandaan? Is dit een wens vanuit de raad of is dit een wens vanuit het college?

De heer Hagoort: Het is een collegevoorstel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zal het nog een keer herhalen. Komende tot een advies voor de algemene beschouwingen en een proces, heb ik een aantal vragen. Is er nog informatie nodig, is de informatievoorziening volledig, hoe zijn de financiële besluiten en hoe is de haalbaarheid van het geheel? En op basis daarvan kunnen we dat advies gewoon geven aan de Agendacommissie? Nee, aan de raad. Sorry. Aan de raad, niet hoe zij ermee omgaan, maar wat wij ervan vinden als Auditcommissie. En ik geef het aan de commissie. Is er genoeg informatie gegeven, informatievoorziening, is die volledig? De financiële besluiten. U had er net even een paar vragen over gehad van, komt het bij ons, komt het bij de raad, komt het bij de wethouders vandaan? Daar zit ook nog een vraag of een antwoord achter. Gaat uw gang, mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: We hebben natuurlijk meerdere stukken over de Perspectiefnota. De Perspectiefnota is zelf behoorlijk groot, maar wel heel prettig om te lezen en heel duidelijk. We hebben het raadsvoorstel. Daar vond ik het voorgesteld besluit heel cryptisch. Bijlage A, reserves en ... We zijn hier Auditcommissie.

De voorzitter: Jazeker.

Mevrouw Boom-Vos: Die zou wat mij betreft gewoon veel duidelijker kunnen in een meerjarige tabel van, wat gaat eruit en wat gaat er ... In plaats van onder elkaar. Mijnheer Brouwer weet dat ik er een hekel aan heb om al dat soort dingen op te zoeken. Dat er verwezen wordt naar een begrotingswijziging. En dat was in de jaarrekening juist heel erg prettig. En als dit veel te groot was voor een raadsvoorstel, dat je zo'n lap tekst hebt, dan is het toch nog prettig om daar een aparte tabel voor te hebben. Want wij snappen echt niks van die begrotingswijzigingen. Dat gaat allemaal heen en weer. Volgens mij hebben we dit al eerder besproken. Ik durf bijna wel over wij te spreken. Dat is voor ons heel moeilijk om voor te stellen wat erin staat. In de Perspectiefnota staat het er wel heel duidelijk in.

En de tabel laadt beneden op zich ook wel. Maar het zou gewoon heel fijn zijn als de besluiten wat verder uitgeschreven worden. Sorry, dat is weer even mijn pleidooi. Wat gaan we hiermee doen? Volgens mij is het wel helder genoeg, maar dan kijk ik ook even naar de andere partijen, wat erin staat. En daar is wel een politiek oordeel over nodig. Ik denk niet dat wij dit met een advies qua behandeling aan de oordeelsvormende commissie moeten geven. Misschien kunnen we het advies van de accountant erbij zetten. Maar ik zou mezelf juist een beetje hier vandaan willen houden.

De voorzitter: Hoe zitten de andere commissieleden in het geheel, horend datgene wat mevrouw Boom nu aangegeven heeft? Mijnheer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ik vind de Perspectiefnota zelf heel duidelijk. Geeft wel aanleiding tot een aantal technische en zeker tot een aantal politieke vragen, maar daar is alle ruimte voor in het proces. Ik vind het wel een heel goed idee wat mevrouw Boom oppert, om de reflectie van de accountant ook nadrukkelijk mee te geven naar de raad toe. En misschien in een begeleidend schrijven van ons het belang daarvan te onderstrepen.

De voorzitter: Mevrouw Van Vugt.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Voorzitter, volgens mij zag u het al, ik ben het hiermee eens, met allebei.

De voorzitter: Mijnheer Venderbos-Lambinon.

De heer Venderbos-Lambinon: Eens met mevrouw Boom.

De voorzitter: Ik zal mijnheer De Heer even overslaan. Dan ga ik naar mijnheer In 't Veld.

De heer In 't Veld: Logisch om die dingen bij te voegen. Ik bedoel, prima.

De voorzitter: Ik zou ook niet weten wat ik anders moet zeggen dan inderdaad de accountantsverklaring er even bij en met een ...

Mevrouw Boom-Vos: En het harde werken, want hier is ontzettend veel tijd in gaan zitten, volgens mij.

De voorzitter: Ik zie een aantal mensen op de stoel gewoon echt heel zo van, nog groter. Mijnheer Hagoort.

De heer Hagoort: Mag ik een verduidelijkende vraag terug stellen? U vraagt bij beslispunt 3, 4 en 5 om wat meer uit te schrijven. Bijlage A is dat. Maar u zegt ook iets over de begrotingswijziging zelf. Om even verwarring te voorkomen, begrotingswijzigingen uitschrijven, daar wordt u niet blij van. Dat bedoelt u waarschijnlijk ook niet. 3, 4 en 5 uitschrijven, ik weet ook niet of u daar heel blij van wordt, want dat zijn inderdaad de diverse 4, 5 pagina's, daar wordt dan het raadsvoorstel inderdaad onder de beslis punten behoorlijk veel langer door.

Een tussenvariant zou wel kunnen zijn om meer met kopjes ... En dan hoeven we niet alle individuele onderdelen te noemen.

De voorzitter: Het wordt wel genoteerd, mijnheer Hagoort. Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Ter verduidelijking, wat u daar laat zien, die bijlage A, die snap ik. En dat u daarnaartoe verwijst. Want dat is een megatabel. Het is vaak heel prettig dat je per reserve alle toevoegingen en onttrekken, dat je het meerjarig beeld in een keer kan zien in '25. Hier wordt het uitgeschreven in een soort Word-versie. Het is juist veel prettiger als je dat overzichtelijk in een tabel hebt. En dat als bijlage toevoegen. Als u begrijpt wat ik bedoel. Want volgens mij hebben jullie dat ook in de begroting staan. En in de jaarrekening zie je ook de reserves meerjarig benoemd.

De voorzitter: Mijnheer Hagoort.

De heer Hagoort: Deze kwam vanmiddag ook langs als raadvraag. En daar heb ik op geantwoord dat die bijlage in de maak is. Die kon ook pas gemaakt worden op het moment dat alles stilstond. Die wordt toegevoegd alsnog. Die is in de maak.

Mevrouw Boom-Vos: En ter verduidelijking. Sorry. Dank u wel, voorzitter. U heeft op pagina 2 eigenlijk alle financiële opgaven staan in die tabel. Eigenlijk is dat beslispunt nummer 1, wat u daar volgens mij benoemt. Misschien is dat dan overbodig. Ik zeg, het is zo fijn. Als wij een stuk lezen, ga je eerst naar de besluiten kijken. Wat wordt er gevraagd en waar moet ik op letten? Het mag, en dat weet ik niet hoe het bij de andere zit, zelfs nog wel wat ... Die tabel gewoon een keer herhaald worden, als u dat helpt. Dan weet je gelijk, waar moet ik op richten en hoe moet ik dat stuk van de Perspectiefnota lezen? Maar dit is alleen de feedback. En ik ben misschien de enige.

De voorzitter: Dat denk ik niet, want ik heb gezien dat een aantal collega's het helemaal met u eens zijn. Een aantal is. Mijnheer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Op zich kan het altijd duidelijker en overzichtelijker natuurlijk. Maar ik wil wel meegeven dat naar mijn oordeel dit een duidelijker raadsvoorstel is dan we veel tegenkomen. Dan gaat het weliswaar over wat kleinere bedragen doorgaans. Maar ik vind dit wel naar verhouding heel duidelijk. Dat doet niks af aan de vraag van mevrouw Boom, maar ik wil niet het gevoel meegeven dat dit heel erg warrig is.

Mevrouw Boom-Vos: Volgens mij begon ik ook zo mijn betoog, want de Perspectiefnota zelf is echt top. Dat is heel duidelijk. Deze is, verderop lezend, ook duidelijk. Er staat ook de uitleg in. Het is gewoon eigenlijk een extra, wat zeer gewaardeerd zou worden, laten we het zo zeggen.

De voorzitter: Sorry.

Mevrouw Vermeulen: Het oordeel van de Auditcommissie is volgens mij dat de BDO-reflectie wordt doorgestuurd aan de algemene beschouwingen vergadering. En dat daarbij een begeleidend schrijven wordt gevoegd.

Dat zal ik morgen in concept opstellen en aan u mailen, voor instemming. En datzelfde geldt voor het schrijven dat bij de jaarstukken hoort.

De voorzitter: Zijn er geen vragen? Het podium is yours.

5. Raadsinformatiebrief over Decembecirculaire 2024 – Raadsinformatiebrief

De voorzitter: Dan zijn we beland even bij agendapunt 5, de raadsinformatiebrief over Decembecirculaire 2024. Hij ligt ter bespreking of ter informatie bij u als Auditcommissie. Hij is al doorgestuurd naar de raad, maar als Auditcommissie kunnen wij desgewenst ook nog daarover spreken, iets van vinden. Is er behoefte aan? We hebben het in ieder geval opgenomen. En als er geen behoefte aan is, dan ... De vraag is aan u. De vraag is, de Decembecirculaire 2024 ter informatie ligt hij, maar dan kunnen we ook bespreken. Hij is al naar de raad doorgestuurd. En wij kunnen er iets van vinden. Maar als daar geen behoefte aan is, dan is ... Maar we vonden het wel heel belangrijk om het hier even op te voeren. Ik zie noch ja noch nee. Ik ga naar de slotzinnen. Rondvraag. En voordat we aan de rondvraag gaan beginnen, wil ik graag even mijnheer Steehouwer het woord geven over het voorstel voor zijn overdracht aan de heer Koole, volgens mij. Gaat uw gang, mijnheer Steehouwer.

De heer Steehouwer: Dank u wel, voorzitter. Even terugblikkend op, volgens mij was het in september, dat we het controleplan hebben gepresenteerd aan uw commissie. Toen heb ik ook aangegeven dat dit mijn laatste jaar als uw accountant zou gaan worden. Dat is nu bijna achter de rug. Maar ook dat we in deze vergadering zouden kijken, hoe vullen we het daarna in? Specifiek als het om mijn persoon gaat. Kijk, ik heb daar overleg over gehad met het college, of tenminste met de portefeuillehouder, gemeentesecretaris en uw griffier. Ook al eventjes met de voorzitter geklankbord. Ik mag de controleverklaring niet meer af gaan tekenen. Dat gaat mijn gewaardeerde collega Arne Koole vanaf volgend jaar doen. Maar ik kan het ook niet helemaal loslaten. En dat heeft niks met Arne te maken, maar meer, ik loop hier nu acht jaar rond. Ook vanuit mijn landelijke rol denk ik dat ik nog iets kan toevoegen voor u. En is mijn voorstel dan ook om als adviespartner gewoon in de Auditcommissie aan te blijven schuiven. Wel even goed kijkend wanneer wel, wanneer niet. Ik wil niet Arne in het vaarwater zitten. Maar met workshops, met misschien Perspectiefnota's, dat soort agendapunten waarvan ik denk dat dat iets kan brengen, zou ik daar nog graag uw tijd willen gebruiken, als u dat ook mij toestemt uiteraard.

De voorzitter: En dat allemaal voor niks.

De heer Steehouwer: Is all in de prijs, jongen.

De voorzitter: Daar hou ik van.

6. Rondvraag

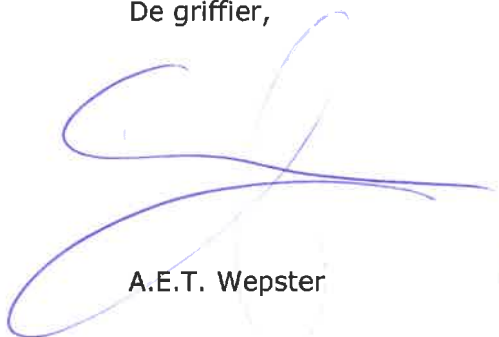
De voorzitter: Dan ben ik beland bij de rondvraag. En dan begin ik aan mijn linkerzijde. Mijnheer Van der Meer? Mevrouw Boom? Mevrouw Van Vugt? Mijnheer Venderbos-Lambinon? Mijnheer De Heer? Mijnheer In 't Veld? Organisatie niet. '...' niet.

7. Sluiting

De voorzitter: Ik dank u allen voor uw geduld en de fantastische uitleg. Dan zullen we nog maar complimenten. En ik zie u over een week, over twee weken. Sorry, want volgende week is het VNG-congres. Wel thuis.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 1 juli 2025.

De griffier,

A.E.T. Wepster

De voorzitter,

N. Mol

